

Lunds universitet  
Sociologiska institutionen



**LUNDS**  
UNIVERSITET

## “Det är inte slumpen som skapat Dumpen”

En kvalitativ innehållsanalys av Dumpen utifrån digilantism och social  
kontroll

Författare: Ida Eriksson Linsmeier & Petra Axelsson

Kandidatuppsats: SOCK10, 15hp

Vårterminen 2023

Handledare: Tove Gustavsson

## Abstrakt

Författare: Ida Eriksson Linsmeier & Petra Axelsson

Titel: "Det är inte slumpen som skapat Dumpen" - En kvalitativ innehållsanalys av Dumpen utifrån digilantism och social kontroll

Kandidatuppsats: SOCK10, 15hp

Handledare: Tove Gustavsson

Sociologiska institutionen, vårterminen 2023

Dumpen är en internetbaserad verksamhet som arbetar för att förhindra sexuella övergrepp mot barn. På Dumpen.se publiceras inlägg och artiklar innehållande bilder och videor i syfte att avslöja personer som visat sexuellt intresse för barn. Dumpen utger sig för att vara medborgarjournalister vars syfte är att varna allmänheten för presumtiva förövare. Denna studie avser att utifrån Dumpens egna uttalanden undersöka huruvida Dumpen är en digilantisk rörelse och hur verksamheten kan förklaras utifrån teorin om social kontroll. Digilantism är en digital form av vigilantism och beskrivs som ett sätt att utöva social kontroll. Definitionen av vigilantism utgår från sex kriterier, vilka senare har anpassats till en digilantisk modell. Studiens metod utgår från en kvalitativ innehållsanalys av Dumpens egenpublicerade uttalanden, samt mediala uttalanden om verksamheten. Det insamlade materialet analyserades utifrån teorin om social kontroll, Johnstons (1996) och Trotters (2016) sex digilantiska kriterier och tidigare forskning. I analysen visas flera samband mellan Dumpen och digilantism, och även likheter med beskrivningen av pedofiljägargrupper. Analysen visar att Dumpen, utifrån deras egna uttalanden, uppfyller kriterierna för att klassificeras som en digilantisk rörelse som utövar social kontroll. Dumpens aktualitet och spridning, såväl som bristen av tidigare forskning kring digilantismens effekter, argumenterar för ett behov av vidare forskning inom ämnet.

Nyckelord: digilantism, social kontroll, pedophile hunting, vigilantism, Dumpen

## Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar.....	2
2. Bakgrund.....	2
2.1 Beskrivning av Dumpen.....	2
2.1.1 Hall of shame.....	3
2.2 Relevant lagstiftning.....	3
2.2.1 Kontakt med barn i sexuellt syfte.....	3
2.2.2 Förtal.....	4
2.2.3 Tryckfrihetsförordningen.....	4
2.3 Juridisk kommentar.....	4
3. Tidigare forskning.....	5
3.1 Vigilantism.....	6
3.2 Digilantism.....	7
3.3 Pedophile hunting.....	8
4. Teoretisk ramverk.....	10
4.1 Social kontroll.....	10
4.1.1. Formell social kontroll.....	11
4.1.2 Informell social kontroll.....	11
4.1.3 Utövande av social kontroll.....	12
4.1.3.1 Stigmatisering.....	12
4.1.3.2 Övervakning.....	13
4.2 Digilantism som begrepp.....	14
5. Metod och material.....	16
5.1 Datainsamlingsmetod.....	16
5.2 Empiriskt material.....	17
5.2.1 Dumpens egenpublicerade uttalanden.....	18
5.2.2 Dumpens uttalanden i media.....	18
5.3 Analysmetod.....	21
5.4 Etiska överväganden.....	22
5.5 Metodologisk reflektion.....	23
6. Analys.....	24
6.1 Dumpens utövande av social kontroll.....	25
6.1.1 Stigmatisering.....	27
6.1.2 Övervakning.....	28
6.2 Dumpen som digilantisk rörelse.....	30
6.2.1 Planering och organisation.....	31

6.2.2 Frivilligt engagemang av privata aktörer.....	32
6.2.3 Autonomt medborgarskap och avsaknad av statlig auktorisation.....	32
6.2.4 Användning av eller hot om våld.....	34
6.2.5 Uppstår som en reaktion på brott och sociala avvikelser.....	36
6.2.6 Syftar till att kontrollera brott eller andra sociala avvikelser.....	37
7. Slutsats.....	39
8. Avslutande reflektioner.....	39
Referenslista.....	41

## 1. Inledning

I oktober 2022 rapporterade media att en tvåbarnspappa i södra Sverige tagit sitt liv (Nordqvist & Röstlund Jonsson 2022a). Anledningen tycks vara att han hotats att hängas ut på Dumpen.se, en svensk webbplats som pekar ut och publicerar presumtiva pedofiler i syfte att varna allmänheten och förebygga brott. Dumpen.se, som är det första av sitt slag i en svensk kontext, har fångat allmänhetens uppmärksamhet och orsakat stor debatt i media. Sexualbrott väcker onekligen känslor och kanske är det just därför Dumpens verksamhet uppmärksammas och hyllats. Samtidigt ifrågasätts gruppens legitimitet och riskfyllda metoder, för vad händer egentligen när en grupp människor organiserar sig och bedriver egen rättskipning?

“Det är inte slumpen som skapat dumpen”, menar Sara Nilsson och Patrik Sjöberg (2023a), som tillsammans startade webbsidan Dumpen.se. I kölvattnet av den ökade digitaliseringen uppstår nämligen nya sätt att hantera brott och rättvisa. Internet har blivit en ny plattform för att utöva social kontroll, och detta har bidragit till digilantismens framväxt. Digilantism är en internetbaserad vigilantism som sker utanför den etablerade rättsliga ramen. Genom alternativ rättskipning syftar digilantiska rörelser till att upprätthålla sociala normer och ordning, och den självpåtagna rättvisan motiveras av den formella kontrollens brister (Trottier 2016).

Dumpen tycks använda digitala verktyg för att kontrollera beteenden och upprätthålla normer. Denna kännedom föranledde vårt val att analysera Dumpen och dess möjliga roll som digilantisk rörelse. Med denna studie hoppas vi kunna finna nya infallsvinklar och öka förståelsen för Dumpen.se som samtida fenomen, och samtidigt lyfta diskussionen om självpåtagen rättvisa och social kontroll på internet. Digilantism beskrivs som ett komplext fenomen tillika växande problem, men dess effekter är emellertid relativt outforskade (ibid.). Det stora allmänintresset och bristen på forskning, i synnerhet i en svensk kontext, argumenterar för studiens relevans.

## 1.1 Syfte och frågeställningar

Med utgångspunkt i Dumpens egna uttalanden ämnar denna studie att undersöka och analysera Dumpens verksamhet med hjälp av relevant forskning och sociologisk teori. Studien utgår från följande frågeställningar:

- Hur kan Dumpen förklaras utifrån teorin om social kontroll?
- Hur kan Dumpen förstås som en digilantisk rörelse utifrån deras publika uttalanden om verksamheten?

## 2. Bakgrund

Följande avsnitt redogör för grundläggande bakgrundsinformation om Dumpens verksamhet och webbplats, relevant lagstiftning, samt en juridisk kommentar som diskuterar Dumpens metoder ur ett rättsligt perspektiv. Samtlig information anses vara av relevans för en vidare förståelse av studien.

### 2.1 Beskrivning av Dumpen

År 2021 grundade Sara Nilsson och Patrik Sjöberg den internetbaserade verksamheten Dumpen för att förhindra sexuella övergrepp mot barn. Syftet med webbsidan är att “visa den vidriga baksidan av den värld där våra barn betraktas som sexobjekt” (Nilsson 2022a). På Dumpen.se publiceras inlägg och artiklar innehållande interaktioner och konfrontationer med personer som visat sexuellt intresse för barn. Dessa personer benämns som “gäddor” eftersom “[g]äddan är en rovfisk som även hugger en och annan av sina egna artfränder” (ibid.). “Gäddorna” kontaktas av Dumpens volontärer, så kallade “fiskare”, som utger sig för att vara barn online (Lindh 2022). Verksamheten bedrivs genom att avslöja och hänga ut presumtiva pedofiler. Uthängningarna sker efter att verksamhetens “fiskare” har fått kontakt med en “gädda”, eller att denne påträffats genom infiltration i pedofilgrupper. Dumpen etablerar en relation till “gäddan” i syfte att arrangera en fysisk träff där denne förväntar sig att möta ett barn. Istället konfronteras “gäddan” av Dumpen. Bilder och/eller videor, samt tidigare chattloggar, publiceras sedan på Dumpens webbsida i syfte att avslöja dennes identitet (Schultz 2022). Eftersom interaktionen med “gäddorna” baseras på konstruerade barn har inget brott begåtts i teknisk mening och därför upprättas sällan en polisanmälan (Nilsson 2022a).

Dumpen utger sig för att vara medborgarjournalister och barnrättsaktivister (ibid.). Medborgarjournalistik är ett samlingsnamn på journalistik som produceras och bearbetas av allmänheten (Nationalencyklopedin 2023a). Dumpens medborgarjournalistiska utgångspunkt och undersökande syfte skiljer dem från andra digitala forum där uthängning av personer är i fokus (Schultz 2022). Verksamheten finansieras genom gåvor från läsare och pengarna används för att betala kostnader för stödlinjer, servers och resor för att konfrontera “gäddor” (Nilsson 2022a). Dumpen har en facebookgrupp som den 11e maj 2023 hade 159 632 stödmedlemmar. Gruppen administreras och modereras av Nilsson, Sjöberg och deras “fiskare” (Facebook 2023).

### 2.1.1 Hall of shame

Under rubriken “Hall of shame” på Dumpen.se återfinns uthängningar av “gäddor” som Dumpen “fiskat”. Sidan består av ett flertal inlägg som innehåller konfrontationer, chattloggar, bilder och videoklipp från personer som på olika sätt sökt sig till barn i sexuellt syfte. Dessa inlägg publiceras nästintill dagligen. I inläggen kan läsarna ta del av hur Dumpen gått tillväga i processen fram till konfrontationen. Under inläggen kan läsarna kommentera sina åsikter och tankar. Kommentarererna varierar men består övervägande av hyllningar till Dumpens arbete, och/eller avsky, hat och förakt gentemot personerna som hängs ut. I videoklippen som visar konfrontationerna kan man ta del av hur bland annat Nilsson och Sjöberg dyker upp på de bestämda träffarna för att ifrågasätta “gäddornas” handlingar och beteenden (Dumpen 2023).

## 2.2 Relevant lagstiftning

Nedan presenteras tre lagstiftningar som bedöms vara relevanta för att förstå Dumpens verksamhet och metoder.

### 2.2.1 Kontakt med barn i sexuellt syfte

Lagen “Kontakt med barn i sexuellt syfte” innebär ett förbud mot att kontakta barn under femton år i syfte att vid föreslagen eller bestämd fysisk träff begå någon form av sexualbrott mot barnet (SFS 2017:1068). Den brottsliga handlingen kan också beskrivas som förberedelser till sexuellt övergrepp mot barn. Kontakten med barnet kan exempelvis ske genom internet. Syftet med lagens införande är att förstärka det straffrättsliga skyddet mot sexuella övergrepp mot barn. Straffet för brottet är böter eller högst två års fängelse.

Processen att kontakta ett barn i sexuellt syfte beskrivs även genom begreppet grooming (Polisen 2022).

### 2.2.2 Förtal

Förtalsbrottet beskrivs i kapitlet om ärekränkning och innebär att någon pekar ut en annan “brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt” för att uppsåtligt “utsätta denne för andras missaktning” (SFS 2017:1136). Straffet för förtal är böter. Förtal är ett vanligt förekommande näthatsbrott. Till skillnad från majoriteten av andra brott, faller ärekränkingsbrott som förtal och förolämpning inte under allmänt åtal. Detta innebär att en förundersökning vanligtvis inte inleds, trots att ett brott kan ha begåtts (ibid.). Polis och åklagare går bara vidare med brottet i undantagsfall. Detta beror på att lagstiftaren anser att yttrandefriheten, som är grundlagsskyddad, är viktigare och därför prioriteras. Åtal väcks endast om spridningen av anklagelserna är väldigt stora. Detta bedöms utifrån uppgifternas innehåll och spridningens omfattning, såväl som konsekvenserna för den utsatte (Polisen 2019).

### 2.2.3 Tryckfrihetsförordningen

Tryckfrihetsförordningen är en av Sveriges grundlagar och reglerar yttrandefriheten i tryckta skrifter (SFS 1949:105). Lagen ämnar att säkra ett fritt meningsutbyte, fritt artistiskt skapande samt en fri och mångsidig upplysning. Tankar, åsikter och känslor får fritt uttryckas av vem som helst i tryckt skrift, utan förhindrande av myndighet eller annat allmänt organ genom granskning eller censurering. Tryckfriheten innebär att var och en också har rätt att lämna uppgifter i vilket ämne som helst, samt offentliggöra och ta del av allmänna handlingar. Skriftligt innehåll får endast straffas om det tydligt strider mot annan lag som underrättats för att “bevara allmänt lugn” (ibid.). Tryckfrihetsförordningen möjliggör allas rätt till att exempelvis skapa egna hemsidor, skriva artiklar eller posta inlägg på sociala medier helt fritt (Riksarkivet 2023).

## 2.3 Juridisk kommentar

För att klargöra varför Dumpens verksamhet inte åtalats, trots osäkerhet kring huruvida deras uthängningar och metoder är tillåtna, har vi valt att redogöra för juristen Mårten Schultz (2022) kommenterande artikel i Svenska Dagbladet. Schultz (2022) förklarar att webbsidan beviljats utgivningsbevis med Sara Nilsson som ansvarig utgivare, vilket betyder att Dumpen följer samma regelverk som traditionell media. Utgivningsbevis innebär att webbsidan faller



under ett mycket omfattande grundlagsskydd för yttrandefriheten. Skulle Dumpen bli åtalad för brott förmodar Schultz (2022) att det är den ansvariga utgivaren som riskerar att fällas i processen.

När det gäller Dumpens metod för att kunna exponera pedofiler är denna tillåten, eftersom kontakten bedrivs av fiktiva karaktärer. Hade Dumpen använt sig av verkliga barns identiteter hade det däremot varit olagligt. Publikationerna på webbsidan klassas som förtal i teknisk mening, men förtal kan bedömas vara tillåtet om det anses försvarligt att sprida uppgifterna. Schultz (2022) menar dock att det är tveksamt att en domstol skulle bedöma att Dumpens uthängningar är försvarliga. Han förtydligar också att förtalsregleringen ser strängt på så kallade "folkdomstolar". Åtal för statens räkning kan bara utföras av justitiekanslern, som vid flera tillfällen fattat beslutet att förundersökning inte ska inledas mot Dumpen eftersom regelverket för utgivningsbevis skyddar publikationerna med stöd av den grundlagsskyddade yttrandefriheten. Slutligen förtydligar Schultz (2022) att verksamheten sannolikt inte är tillåten enligt lag, men att staten trots detta troligen inte kommer att agera eller ingripa mot verksamheten. Det går emellertid inte att med säkerhet förutse vad en sådan prövning skulle få för utfall (Schultz 2022).

### 3. Tidigare forskning

Digilantism är en relativt ny och outforskad företeelse, i synnerhet inom det svenska forskningsfältet. Vid sökandet efter tidigare studier fann vi enbart andra C-uppsatser som också behandlat fenomenet Dumpen. Dessa tidigare C-uppsatser, *Samhällshjältar eller tjuvfiskare?* (Di Luca & Krook 2022), *#JÄVLAPEDDO* (Wessman & Lindgren 2022), *Gäddfiske på internet - mediernas gestaltning av ett brännande samhällsfenomen* (Gunnarsson & Rokicki 2023) och *Det blir inte ett brott förrän ett riktigt barn utsätts* (Trulsson & Michelsen 2022), har huvudsakligen redogjort för mediegestaltningen av Dumpen. Samtliga uppsatser utgår från att Dumpen är en digilantisk rörelse, trots att Dumpen själva förnekar liknande framställningar. Därför vill vi undersöka hur detta kan motiveras och förstås.

I följande kapitel presenteras forskning som gjorts i angränsning till uppsatsens huvudsakliga ämne. De valda forskningsområdena utgörs av vigilantism, digilantism och pedofiljägare. På grund av begränsad svensk forskning på digilantism har vi valt att använda internationell

forskning som bedöms ha ett högt grundläggande förklaringsvärde, och som kan användas för att förklara Dumpen som fenomen.

### 3.1 Vigilantism

För att förstå begreppet vigilantism måste vi först känna till vigilantism i traditionell mening. Vigilanter definieras som personer som “på ett inofficiellt sätt försöker förebygga brott, eller försöker fånga och straffa någon som har begått ett brott, särskilt för att de inte tycker att officiella organisationer, som polisen, kontrollerar brottsligheten effektivt” (Cambridge Dictionary 2023). I Sverige används begreppet medborgargarde för att beskriva frivilliga vaktstyrkor som utövar självpåtagen rättvisa (Nationalencyklopedin 2023b). Denna beskrivning kan liknas vid vigilantiska grupper och därför föreslår vi för att detta begrepp motsvarar vigilantism. Eftersom vi använder oss av internationell forskning i denna uppsats har vi valt att genomgående använda begreppet vigilantism.

I artikeln *What is Vigilantism* skriver Les Johnston (1996) att den typiska vigilantverksamheten kännetecknas av en jakt på kriminella avvikare, där anstiftarna syftar till att rätta till brottsligt fel med informella medel i form av hot och/eller våld. Ofta beskrivs vigilantism som att “ta lagen i egna händer”. Johnston (1996) problematiserar denna beskrivning eftersom vigilantiska kampanjer även kan bedrivas mot individer som inte begått brott i straffrättslig mening. Vigilantismen förankras snarare i strävan efter social kontroll. Johnston (1996) beskriver att vigilantism uppstår som en reaktion när den etablerade ordningen hotas av potentiell eller faktiskt överträdelse av institutionaliserade normer. Vigilantiska rörelser syftar till att erbjuda medborgare säkerhet eller trygghet genom en alternativ etablerad ordning.

David Weisburds (1988) artikel *Vigilantism as community social control: Developing a quantitative criminological model* presenterar en undersökning om deltagarbeteenden i vigilantiska rörelser. Weisburd (1988) argumenterar för att undersökningens resultat stödjer en kriminologisk modell som visar hur vigilantism kan ses som en form av social kontroll i samhället. Den sociala kontrollen upprätthålls genom att samhällets medlemmar vidtar ordnings- och säkerhetsåtgärder. Studien identifierar ett antal faktorer som bedöms bidra till vigilantismens uppkomst inom specifika samhällen (Weisburd 1988).

Vigilantism kan förstås som en social rörelse som tjänar ett kollektivt syfte. Rörelsen drivs av en gemensam känsla av missnöje för det formella rättsväsendet och ifrågasättandet av dess legitimitet (Johnston 1996; Weisburd 1988:151). En bristande formell kontroll skapar större efterfrågan av vigilantiska rörelser (Weisburd 1988:144). Motivationen för vigilantism uppstår ofta i önskan av att själv agera och "göra något" (Johnston 1996). Att rättvisan åberopas av vigilanten själv kan förklaras av att medborgare känner moralisk skyldighet att skydda samhället mot brott och avvikelser (Weisburd 1988). Vigilantiska rörelser agerar i form av kampanjer som bedrivs mot riktade individer. Dessa kampanjer kan ge upphov till överlagda våldshandlingar. Informell reglering, som kan ske genom våld eller bestraffning, utgör en central del av vigilantisk verksamhet (Johnston 1996).

### 3.2 Digilantism

Digilantism beskrivs som ett nätbaserat medborgargarde och betraktas som en modern form av vigilantism. Digitaliseringen främjar det vigilantiska genomförandet och kan generera större spridningseffekt, eftersom digitala plattformar tillåter rörelser att etableras och växa. Digitaliseringen underlättar också övervakningen av målet och tillåter större tillgång till och cirkulation av personlig information (Favarel-Garrigues, Tanner & Trottier 2020).

Utöver den digitala utvecklingen bedöms ytterligare samtida faktorer, som den politiska och historiska kontexten, kunna förklara digilantismens framväxt. Den liberala och nyliberala politiken har bidragit till att medborgare känner ansvar för sin egen säkerhet och för den sociala ordningen. Samhället har länge byggt på en strikt top-down styrning av staten, men kontrollen har utvecklats till att bli mer multilateral. Samhällsdeltagandet har autonomiserats och medborgare har i allt högre grad börjat engagera sig frivilligt i kontroll och reglering genom gräsrotsrörelser, som exempelvis vigilantiska eller digilantiska grupper (Favarel-Garrigues et al. 2020). Den digilantiska utvecklingen kan också förstås genom en förändrad syn på social rättvisa. Digilantismen är ett exempel på hur medborgare utnyttjar digitala medier för särskilda sociopolitiska syften (Trottier 2016). Digilantiska rörelser som arbetar mot orättvisor, såsom sexualbrott mot barn, växer i popularitet och betraktas av den stödjande allmänheten som progressiva och nödvändiga. Initiativen drivs av skilda politiska ideologier och åskådningar, vilket kan resultera i att vigilanters ändamål och i förlängningen även utförande, kan avvika från den konventionella och lagstadgade rättvisan (Favarel-Garrigues et al. 2020).

Samtidigt som digilantiska rörelser anser sig förebygga brottslighet, visar forskning att de även orsakar sociala skador och får konsekvenser på samhälls nivå (Trottier 2016). Digilantiska aktioner uppstår oftast som en reaktion på brott eller avvikelse, och kan därför underblåsas av moralisk panik. Känslomässiga ämnen, som övergrepp mot barn, kan leda till att deltagare kan bli för engagerade och tappar kritiskt perspektiv (Mols & Pridmore 2019 se Ireland 2022). Digilantism kan resultera i allvarliga integritetskränkningar som kan skada enskilda individer. Enkelheten att samla in och sprida personuppgifter är bekymmersam, och den digitala aspekten gör att omfattningen och spridningen blir svårkontrollerad. Ibland cirkulerar felaktig information på nätet, vilket kan leda till att misstänkta förövare blir felaktigt utpekade (Trottier 2016). Enligt Ireland (2022) visar tidigare forskning att dessa rörelser kan förorsaka rasprofilering och stigmatisering, och även ge upphov till våld.

Ytterligare en alarmerande faktor är att digilantiska verksamheter drivs av icke-professionella, ofta utbildade, medborgare som utmanar polisens och statens rättsliga processer (Trottier 2016; Ireland 2022). Detta bidrar till att underminera statens auktoritet och legitimitet. Digilantiska rörelser är inte heller under samma granskning som den formella rätten (Ireland 2022). Uppfattningen om dessa rörelsernas legitimitet kan baseras på allmänhetens åsikter utifrån en ideologisk kontext. Sådana motiv gör att faktorer som proportionalitet och oskuldspresumtion, som är essentiella i ett rättssäkert samhälle, riskerar att åsidosättas (Favarel-Garrigues et al. 2020). Digilantiska rörelser verkar vanligtvis utan polisiärt stöd, och polisen fördömer generellt denna typ av verksamhet (Trottier 2016). Samtidigt visar forskning att civila grupper ofta tycks verka ostraffat, trots lagöverträdande handlingar (Ireland 2022).

### 3.3 Pedophile hunting

I artikeln *The acquisition of legitimacy for civilian policing: A case study of pedophile hunting groups* undersöker Leanna Ireland (2022) hur "civil policing" legitimeras, med fokus på pedofiljägargrupper. "Civil policing" definieras som personer som "samlar in och vidarebefordrar information om faktiska eller potentiella onlinebrott till brottsbekämpande myndigheter" (Huey et al. 2013:85 se Ireland 2022), vilket utifrån Trottiens (2016) definition motsvarar digilantism. "Civil policing" blir särskilt framträdande i digitala sammanhang, där brottsbekämpande myndigheter redan utmanas av begränsad kapacitet, åtgärder och resurser (Ireland 2022). I artikeln *The rise of paedophile hunters: To what extent are cyber-vigilante groups a productive form of policing, retribution and justice?* förklarar Anna Tippet (2022)

att digitala vigilantgrupper inte skiljer sig från traditionella vigilanter, men att tillvägagångssättet utökats genom digitaliseringen.

Liksom traditionella vigilantgrupper motiverar “civil policing”-rörelser ofta sina insatser genom att de tjänar ett kollektivt intresse (Ireland 2022). Sådana intressen har ofta sitt ursprung i känslomässig eller moraliskt laddad problematik. Delade övertygelser kan skapa känslan av att rörelsens funktion och därmed även existens är legitim. Tippet (2022) beskriver att ökningen av pedofiljägare speglar en bredare samhällelig trend mot bristande förtroende för traditionella brottsbekämpande institutioner. Vidare menar hon att dessa grupper inte kan ses som en ersättning för ett fungerande straffrättssystem, trots att de ställer specifika individer inför rätta.

Irelands (2022) studie ämnar att undersöka hur den stödjande allmänheten motiverar behovet av “civil policing”, och hur deras stöd (av)legitimerar “civil policing”. Arbetet baseras på en fallstudie av en civil pedofiljägargrupp i USA. Rörelsen verkar genom att deltagare i pedofiljägargruppen utger sig för att vara barn online för att konversera med vuxna i syfte att identifiera personer som misstänks för sexuellt utnyttjande av minderåriga. Pedofiljägargruppers avsikt eller funktion stöds ofta av allmänheten, eftersom sexuella övergrepp mot barn framkallar moraliska reaktioner (Ireland 2022). Vissa pedofiljägargrupper arrangerar fysiska möten och konfrontationer som ofta filmas och publiceras på sociala medier (de Rond et al. 2021 se Ireland 2022). Rörelserna vill oftast inte konkurrera med polisen, utan hävdar en upplevd brist i polisens arbete. Pedofiljägargrupper har bidragit till många utredningar som rör brott mot barn, men samtidigt riskerar insatserna att försvåra polisutredningar, kränka grundläggande mänskliga rättigheter och skada anhöriga och personer som misstänks för brott (Purshouse 2020 se Ireland 2022). Tippet (2022) studie visar även att digitala pedofiljägargruppers arbete upprätthåller stigma för pedofili.

Genom en granskning av kommentarer under en digital namninsamling av den studerade pedofiljägargruppen identifierar Ireland (2022) sex olika teman som var återkommande i motiveringen av “civil policing”. Dessa teman bestod av (1) behovet att beskydda och rädda barn, (2) att förövares beteende måste upphöra, (3) den moraliska känslan, (4) kritik av regeringens otillräckliga prestation, (5) beröm för gruppens framgångsrika prestationer och (6) behovet av “civil policing” för offrens skull. Resultatet tyder på att “civil policing” skyddas och delvis legitimeras av den stödjande allmänheten. Detta motiveras i synnerhet av

det känslomässiga gemensamma intresset av att skydda barn mot sexuella övergrepp. Känslan signaleras ofta genom en kollektiv retorik. Till exempel används pronomet “vi”, som i “vi måste skydda barn”, ofta, vilket antyder förespråkandet av ett kollektivt ansvar. Många kommentarer präglas av moraliskt förakt för sexualförbrytare och innehåller avhumaniserande yttranden, dödsönskningar och hot. Vissa uttryckte att de ville ha vedergällning, att förövare ska hållas ansvariga och “få vad de förtjänar”. Bland kommentarerna avslöjades även flera personliga berättelser om att ha varit utsatt för övergrepp. Människor delade sina erfarenheter av offerskap och negativa upplevelser av den straffrättsliga processen. Ytterligare kommentarer kritiserar staten på grund av dess ineffektivitet och oförmåga, och påvisar en önskan om rättsliga förändringar (Ireland 2022).

#### 4. Teoretisk ramverk

Denna studie utgår i huvudsak från teorin om social kontroll och digilantism. Det teoretiska ramverket motiveras av att digital vigilantism beskrivs vara en form av social kontroll (Weisburd 1988; Johnston 1996; Trottier 2016).

##### 4.1 Social kontroll

Larsson och Engdahl (2011) beskriver hur social kontroll är en form av maktutövning som riktas mot samhällets medborgare. Definitionen av begreppet och åsikterna kring dess förekomst skiljer sig bland olika teoretiker, vilket kan förklaras av ideologiska och politiska skäl (Larsson & Engdahl 2011:10-11). Begreppets perspektivskiftningar kan också vara en följd av att teoretikerna har varit verksamma i olika tider och influerats av sin samtid (Larsson & Backman 2011:46). Trots interna schismer är social kontroll en central teori inom sociologisk och kriminologisk forskning, och vi menar att denna teori är av hög relevans vid analyserandet av vigilantiska såväl som digilantistiska rörelser. Detta avsnitt avser därför att redogöra för den sociala kontrollens fundamentala poänger och återkommande resonemang.

Teorier om social kontroll har länge fokuserat på den formella kontroll som utövas av staten, men senare har perspektivet skiftats till den informella kontroll som konstrueras av sociala band och samhällets gemensamma norm- och värdesystem (Larsson & Backman 2011:30). Dessa två typer av social kontroll presenteras vidare nedan, för att senare kunna tillämpas vid en analys av Dumpen.

#### 4.1.1. Formell social kontroll

Formell social kontroll är statens sätt att utöva kontroll genom etablerade rättsinstanser. Staten ansvarar för medborgarnas säkerhet och upprätthåller ordning genom ett rättssystem som systematiskt kontrollerar och straffar brottslighet (Larsson & Backman 2011:30). I Sverige har rättsväsendet våldsmonopol och andra legitima medel för att se till att lagar och regler efterföljs.

Trots en medial diskurs som antyder att allmänheten har ett lågt förtroende för rättsväsendet, bedöms det allmänna förtroendet fortsatt högt (Brottsförebyggande rådet 2022). Däremot konstaterar Larsson och Engdahl (2011:10) att man idag har en mer kritisk hållning till statens och samhällets kontroll.

#### 4.1.2 Informell social kontroll

Istället för att studera statens utövande av kontroll har sociologer uppmärksammat och analyserat de informella ordningar som ligger till grund för samhällets moraliska samordning. Emilé Durkheim (se Larsson & Backman 2011:16-20) menade att social reglering och solidaritet, vilket kan jämföras med vad som idag benämns som social kontroll, skapas av gemensamma värderingar och sociala band. Samhällets värderingar vilar på kollektiva övertygelser utifrån formell lagstiftning och sociala normer. Social reglering beskrivs som en frivillig, moralisk självkontroll som drivs av kollektivt samvete och socialt tvång. Social kontroll kan utifrån detta perspektiv förklaras som en funktionell kraft som skapar förutsättningar för kollektiv gemenskap och välmående (ibid.).

Begreppet social kontroll introducerades omkring år 1900 av sociologen Edward A. Ross (se Larsson & Backman 2011:20-21) som menade att samhällets självkontroll bygger på beteendeförväntningar, vilka reglerar sociala mekanismer och gruppinteraktioner. Parson och Segerstedt (se Larsson & Backman 2011:30-31) förklarade att samhällets socialisation internaliserar en gemensam kultur som gör att individer agerar likartat och kan interagera på ett förhållandevis förutsägbart sätt. Beteendeförväntningar och normer ger upphov till avvikelser, vilket är centralt i studerandet av social kontroll. Avvikelse definieras som det beteende som anses regel- eller normbrytande (Engdahl 2011:76). Enligt Parson och Segerstedt (se Larsson & Backman 2011:30-31) innebär avvikelse en påfrestning på individ-såväl som samhällsnivå, eftersom det stör ordningen. Durkheim (se Larsson & Backman

2011:34) menar dock att avvikelse har en viktig funktion i samhället, eftersom själva utpekandet stärker sammanhållningen och tydliggör ramen för normativt beteende. Avvikelse framtvings antingen normförändringar eller återanpassning genom social kontroll. Den sociala kontrollen innebär i detta avseende den process och de sociala mekanismer som motverkar och hanterar avvikelse för att upprätthålla ordning (ibid:31).

#### 4.1.3 Utövande av social kontroll

Samhället genomsyras av normer och förväntningar på hur man ska bete sig. Om dessa inte efterlevs riskerar man att drabbas av rättsliga eller sociala sanktioner. Påföljder från det formella rättsväsendet kan ha en reparativ funktion, där straff syftar till att anpassa avvikaren in i det konventionella samhället. I praktiken innebär detta ofta vård eller behandling. Den allmänna bilden av straff baseras däremot ofta på en repressiv form av social kontroll. Hot om repressalier förväntas ha en avskräckande effekt, vilket ska leda till att människor avstår från att begå brott (Engdahl 2011:52-53). Dessa diametrala uppfattningar om straffets funktion är fortsatt omdebatterade, vilket återspeglas i kriminalpolitiken. Enligt Engdahl (2011) har dock avskräckningsteorin endast ett svagt och ofta motstridigt stöd av aktuell forskning. Upptäcktsrisken och straff från den formella kontrollapparaten förefaller ha betydligt mindre avskräckande effekt än den informella sociala kontrollen som bedöms vara mer produktiv. Dessutom visar tidigare forskning att "åtgärdsinsatser med betydande inslag av hot, konfrontation och fysisk disciplin" får genomgående usla resultat i utvärderingar (ibid:55).

Nedan beskrivs stigmatisering och övervakning - två strategier för att utöva social kontroll. Dessa strategier valdes ut eftersom de bedömdes vara aktuella i relation till Dumpens verksamhet. Valet motiveras av att teorier om stigma förekommer i tidigare forskning kring Dumpen såväl som pedofiljägare, och att övervakning beskrivs vara ett verktyg i Dumpens jakt på presumtiva förövare.

##### 4.1.3.1 Stigmatisering

När människor agerar inkorrekt i förhållande till upprättade normer bedöms de vara annorlunda. En sådan stämpling riskerar att ha en stigmatiserande effekt. Stigmatisering innebär att människor eller handlingar misskrediteras med konsekvensen att omgivningen tar avstånd eller betar sig illa gentemot den berörda. Detta kan uppstå när en person agerar på ett



sätt som är ovanligt eller gör något som uppfattas som störande, stötande eller hotande. Stigmatisering leder ofta till att den utpekade personen blir förknippad med sitt stigma och reduceras till en fördömd person. Stämplingen kan resultera i att personen diskrimineras av andra. Ofta beskrivs den berörda i socialt nedsättande termer med syftet att förminska eller förtrycka (Goffman 2003a se Engdahl 2011:76, 77).

Stigmatisering kan ses som en slags kollektiv bestraffning som realiseras genom exempelvis medial uthängning eller utpekande på annat sätt. Bestraffningen har, bortsett från dess avskräckande effekt, även en slags integrativ funktion. Att peka ut individer eller handlingar som felaktiga stärker den gemensamma moralen och håller samman och styr samhället i en viss riktning. Detta innebär att stigmatisering inte enbart påverkar den utpekade, utan även samhället på makronivå. Stigmatiseringens starkt kontrollerande effekt blir ett verktyg som kan användas medvetet och strategiskt för att exkludera individer eller grupper ur samhällets gemenskap, eller för att få dem att anpassa sig efter gällande sociala ordning. Vilka grupper som social kontroll riktas mot är socialt villkorat (Engdahl 2011:77, 87).

#### 4.1.3.2 Övervakning

Övervakning är en form av social kontroll som utövas genom bevakning och insamling av information om enskilda individer. Insamlad information kan nyttjas på ett strategiskt sätt för ett utsett ändamål, till exempel för att kategorisera, förutsäga och/eller styra människor. Liksom ordet implicerar har övervakning ett hierarkiskt, nedåtriktat utgångsläge. Övervakning som social kontroll baseras ofta på ojämlika auktoritetsförhållanden (Larsson & Engdahl 2011:100).

Under 2000-talet har ett stort antal nya kontrollmetoder införts, vilket bidrar till att vårt samhälle kan beskrivas som präglad av övervakning och kontroll. Detta förklaras till stor del av den tekniska utvecklingen, men Backman (2011:104) menar att detta även beror på efterfrågan som skapats av vår samtid. Efterfrågan kan härledas till David W. Garlands teori om det moderna kontrollsamhället. Inom kontrollsamhällen syftar övervakningen till att reglera personers handlingsutrymme (Backman 2011:108, 119). Övervakning betraktas som ett sätt att hantera brott när tanken på att kunna förändra människor och förebygga brott övergetts. Den allmänna bilden av ökad brottslighet beskrivs vara en bidragande faktor till en ökad kontrollkultur. I kontrollsamhällen upplevs höga brottsnivåer vara en normal

omständighet som medborgare måste förhålla sig till, och den ökade brottsmedvetenheten leder till nya rutiner och strukturer. Garland menar att kontrollsamhällena drivit fram ett nytt kulturellt förhållningssätt till allvarlig brottslighet som karaktäriseras av kraftfulla markeringar, dramatiseringar och avsaknat intresse för huruvida brottsåtgärder kan bevisas fungera (Garland 2004 se Backman 2011:117).

## 4.2 Digilantism som begrepp

Digilantism är en digitaliserad, modern form av vigilantism. Trottier (2016) beskriver digilantism som ett "kollektivt genomförande av social ordning". Precis som med andra former av social kontroll syftar digilantism till att upprätthålla sociala normer och värderingar. Digilantiska rörelser bygger på en moralisering mot kriminella eller på annat sätt oönskade grupper (Favarel-Garrigues et al. 2020), och agerar med utgångspunkt i moralisk upprördhet och en allmän känsla av brott. Genom digilantiska initiativ artikuleras en förståelse för delade normer, vilket förmedlar en kollektiv identitet. Grupperna verkar utan officiellt tillstånd men uppfattar inte sig själva som rättsöverskridande, utan snarare som legitima, självutnämnda väktare som verkar för samhällets kollektiva intressen. Ofta använder dessa rörelser en retorik och moraliska argument som motiverar civil olydnad (Walsh 2014 se Favarel-Garrigues et al. 2020).

Den digilantiska metoden benämns som "name and shaming", vilket innebär att riktade individer eller grupper identifieras och skambeläggs (Trottier 2016). Trottier (2016) beskriver detta tillvägagångssätt som beväpnande synlighet. Exponeringen är en central och medveten strategi i kampanjen mot den utpekade individen (Favarel-Garrigues et al. 2020). Strategin utgår från doxing, som innebär att personliga detaljer och uppgifter samlas in och publiceras på offentliga webbplatser (Trottier 2016; Tippett 2022). Det digilantiska ändamålet kommuniceras genom informationsspridning och diskussioner som innehåller uppmaningar till handling. Handlingarna kulminerar i en samordnad massföljelse av riktade individer eller grupper, och kan resultera i allt från mindre kränkningar till större upplopp och drev. Liksom vigilantism har digilantism även ett bestraffande syfte. Insamlade uppgifter sprids till allmänheten, men emellanåt även till polis eller målets arbetsplats i hopp om att framkalla ytterligare repressalier för den riktade individen (Trottier 2016).

Enligt Trottier (2016) ersätter inte digilantismen konventionell vigilantism. Digitaliseringen möjliggör däremot ett förändrat utförande av vigilantism. För att avgränsa och tydliggöra

vigilantismbegreppets definition operationaliserade Johnston (1996) begreppet genom att formulera sex nödvändiga kriterier som tillsammans utgör vigilantism. Trottier (2016) använder samma kriterier som grund för sin definition av digilantism, men betonar att kriterierna kan manifesteras annorlunda på grund av den digitala dimensionen. Nedan följer beskrivningen av Johnstons (1996) kriterier med Trottiers (2016) digilantiska modifiering:

1. Vigilantism kräver planering, förberedelse och organisation. Vigilantism avser alltså inte spontana reaktioner och konflikter. Engagemanget kan organiseras återkommande eller ad hoc (Johnston 1996). Digitaliseringen gör att vigilantiska handlingar kan koordineras mer spontant, vilket förklaras av en avsaknad av materiella, rumsliga och tidsmässiga barriärer och kräver således inte samma grad av planering som vigilantism (Trottier 2016).
2. Deltagarna är privata aktörer vars engagemang är frivilligt (Johnston 1996). Relationen mellan offentliga och privata aktörer blir mer komplicerad ur ett digilantiskt avseende, eftersom polisen kan vädja om och använda allmänhetens hjälp i form av insamling av data/bevis (ibid.).
3. Vigilantism är en form av autonomt medborgarskap och utgör en social rörelse som saknar stöd och auktoritet av staten (Johnston 1996). Trottier (2016) menar att medborgarskapet ur ett digilantiskt avseende är mer komplext på grund av den digitala sfärens breda och diffusa ramar, men att medborgarskapet ändå har betydelse.
4. Rörelsen använder sig av eller hotar om våld (Johnston 1996). Digilantiska rörelser kan liksom vigilantiska kampanjer uppmana till och utföra våld. Våld behöver inte nödvändigtvis vara förkroppsligat, utan kan ske genom att exponera mål och legitima åtföljande former av våld och strukturell diskriminering (Galtung 1990, Gandy 2009 se Trottier 2016).
5. Vigilantism uppstår som en reaktion på brott och sociala avvikelser (Johnston 1996). Enligt Trottier (2016) komplicerar digitaliseringen geografiska och sociala sammanhang som konstruerar avvikelser. Istället skapas en fusion av normer som manifesteras på digitala plattformar.

6. Vigilantism syftar till att kontrollera brott eller andra sociala avvikelser genom att erbjuda säkerhet (Johnston 1996). Detta kriterium är oförändrat inom digilantism, men säkerhetens omfattning blir svårdefinierad på grund av avsaknaden av fysisk position (Trottier 2016).

## 5. Metod och material

I följande avsnitt presenteras studiens metod och empiriska material. Här redovisas även undersökningens etiska överväganden, tillförlitlighet och äkthet. Denna studie antar en kvalitativ forskningsstrategi, eftersom detta metodologiska tillvägagångssätt lämpar sig till forskning som inte betonar kvantifiering av materialinsamlingen, utan snarare ämnar att utforska dess innebörd. Kvalitativ forskning används exempelvis för att pröva och belysa teorier (Bryman 2018:61-62). Eftersom vi är intresserade av att använda teorin om social kontroll och begreppet digilantism för att förstå Dumpens verksamhet, anser vi att en kvalitativ forskningsstrategi lämpar sig för denna studie.

### 5.1 Datainsamlingsmetod

Studiens innehållsanalys utgörs av material från digitala dagstidningar, samt från Dumpens webbsida. Datan som ligger till grund för analysen är redan existerande, offentligt material. Genom att använda befintligt material underlättas processen för datainsamlingen, vilket vidare innebär att större vikt kommer kunna läggas på analysen (Bryman 2018:643). Materialet valdes ut från väletablerade dagstidningar som Svenska Dagbladet, Expressen, Aftonbladet och dessutom Sveriges Televisions (SVT) nyheter. Dagens ETC har också valts ut till urvalet, eftersom tidningen historiskt sett har varit kritiska till Dumpen och flera gånger granskat verksamheten.

Urvalet har gjorts genom ett begränsat tidsintervall för publiceringen av de artiklar och inlägg som analyseras. Vi har valt att använda data från och med 2022-03-01 fram till och med 2023-03-31 (då studien materialinsamling påbörjades), datainsamlingens tidsintervall är alltså 13 månader. Tidsintervallet valdes för att avgränsa volymen på materialet inför bearbetningen för att materialet ska vara hanterbart under studiens gång. Detta gjordes även för att säkerställa att studien bara innehåller material från tiden innan studien påbörjades. Urvalet baseras på artiklar innehållande offentliga uttalanden som grundarna av Dumpen gjort om

verksamheten. Avgränsningen i vår empiri innebär specifikt utvalda artiklar där vi anser att grundarna diskuterat, kommenterat eller på olika sätt förklarat verksamheten.

Materialet har hämtats från det digitala mediearkivet "Retriever Research". Sökordet som användes var "Dumpen" med vidare filtrering av språk; svenska, mediekanal; webb, personer; Sara Nilsson och Patrik Sjöberg, samt tidsavgränsningen från 2022-03-01 fram till och med 2023-03-31. Sökningen genererade totalt 121 träffar. Därefter filtrerades de valda tidningarna Svenska Dagbladet, Expressen, Aftonbladet, Dagens ETC och Sveriges SVT nyheter. Av Svenska Dagbladets Premiums publikationer på webben hade två stycken artiklar publicerats varav en artikel innehåller uttalanden från Nilsson och Sjöberg. Av Expressens webbpublikationer från den här tidsperioden hade 13 artiklar publicerats, varav fyra innehåller uttalanden från antingen Nilsson eller Sjöberg. Av Aftonbladets publikationer på webben under den givna tidsperioden hade fem artiklar innehållande Nilsson eller Sjöbergs namn publicerats. Två av dessa innehåller uttalanden från Nilsson och Sjöberg. Dagens ETC hade 11 webbpublikationer från tidsperioden, varav sex stycken innehåller uttalanden från Nilsson eller Sjöberg. Vi valde ut fyra av dessa sex artiklar. SVT Nyheter hade bara publicerat en artikel under det angivna tidsintervallet som behandlar Dumpen, Nilsson eller Sjöberg. Artiklar som inte innehöll uttalanden av relevans valdes bort. Detta innefattar artiklar som innehåller berättelser och intervjuer om särskilda händelser och fall som inte bedöms relevanta i förhållande till undersökningens syfte.

De etablerade mediernas artiklar har kompletterats med artiklar från Norra Halland och Dagens Juridik. Lokaltidningen Norra Hallands artikel innehåller en lång intervju med Nilsson. Denna artikel valdes in i materialinsamlingen för att representera lokaljournalistik. Materialet var omfattande och därmed givande för studien. Vidare kompletterades även datainsamlingen med tidskriften Dagens Juridik där Nilsson skrivit en debattartikel om verksamheten. Den totala mängden artiklar som ligger till grund för studiens analys är 14 stycken. Artiklarna kompletteras med fem inlägg publicerade på Dumpens webbsida, skrivna av ansvarig utgivare Sara Nilsson, för att få tillgång till mer material som är direkt skrivet och publicerat av Dumpen själva.

## 5.2 Empiriskt material

Studiens empiriska material utgörs av 19 uttalanden som Dumpens grundare gjort om verksamheten. Fem av uttalandena har hämtats från Dumpens egna webbsida för att

komplettera resten av materialet som har hämtats från 14 tidningsartiklar. Nedan kommer vi kort presentera beskrivningar av innehållet i materialet.

### 5.2.1 Dumpens egenpublicerade uttalanden

#### Välkommen till Dumpen

I detta inlägg presenterar Sara Nilsson, medgrundare och ansvarig utgivare, Dumpens verksamhet. Nilsson redogör för hur hemsidan är uppbyggd och hur verksamheten bedrivs genom infiltration, konfrontationer och publicering av chattloggar. Nilsson avslutar inlägget med att besvara ett antal frågor och kritik som rör Dumpens verksamhet.

#### Nu rör vi om lite i grytorna

I ett inlägg från 19e mars 2022 skriver Nilsson att Dumpens beslut att publicera opixlade videor på individer som söker efter barn i sexuellt syfte är ett resultat av och uttryck för missnöjet för bristande åtgärder. Vidare beskriver Nilsson Dumpens uppkomst och framväxtens faser.

#### Sök vård, inte barn

I inlägget från 10e april 2022 beskriver Nilsson Dumpens preventiva ändamål. Nilsson redogör för exempel på preventiv riskhantering och jämför detta med Dumpens tillvägagångssätt.

#### Kontroversiella metoder till svårlösta problem

16e juni 2022 publicerade Nilsson ett inlägg där hon beskriver hur aktivism och “ytterst kontroversiella arbetsmetoder” kan vara ett verktyg för att rikta uppmärksamhet mot viktiga frågor. Nilsson menar att Dumpen bemöts av samma typ av “irrelevanta argument” som använts mot exempelvis kvinnlig rösträtt. Därefter listar Nilsson argument och besvarar dessa.

#### Dumpen-klumpen

I ett inlägg från 31a oktober 2022 skriver Nilsson hur förövare hittat nya sätt att söka upp barn och likasinnade och dela och sprida material innehållandes övergrepp efter internets uppkomst. Nilsson beskriver rättssamhället som otillräckligt och ifrågasätter rättssäkerheten för “våra barn”.

## 5.2.2 Dumpens uttalanden i media

### Expressen - Dumpen: Vi behövs tills lagen ändras

Debattartikeln skriven av Sara Nilsson och Patrik Sjöberg redogör för hur problemet inte är Dumpen som verksamhet, utan hur problemet är att Dumpen tvingas ta polisens ansvar. De anser att kritiken inte bör riktas mot deras initiativ med Dumpen, utan att denna kritik istället bör riktas mot lagstiftningen.

### Expressen - Anställd av allsvensk klubb stämde träff med 13-åring

Artikeln beskriver hur en man med en ledande roll i en ungdomsverksamhet har tagits ur tjänst efter att ha blivit uthängd på Dumpens webbsida. Nilsson beskriver för Expressen hur de har lämnat information till Polisen.

### Expressen - Dumpen: "Förlegad syn på det som krossar barn"

I debattartikeln svarar Nilsson på krönikören Martina Montelius åsikter om Dumpen. Nilsson anser att synen som Montelius har på deras verksamhet är förlegad.

### Expressen - Skolanställd stängs av - hängdes ut av Sjöberg

I artikeln beskrivs det hur en skolanställd man har blivit avstängd från sin anställning efter att han har hängts ut på Dumpen. Sjöberg redogör för hur Dumpen kontaktar arbetsgivare och närstående, då de anser att arbetsgivarna borde veta "att de uteslutningsvis sitter på arbetstid och sexchattar med barn".

### Dagens ETC - Patrik Sjöbergs pedofiljägare slår till - mannen med kanelbullar går rakt i fällan

I artikeln presenteras en intervju med Nilsson och Sjöberg som gjorts i samband med att de ska konfrontera en man. De bemöter kritiken som riktats mot Dumpen och besvarar denna. Sjöberg redogör för hur han anser att konsekvenserna av uthängningarna inte är deras ansvar.

### Dagens ETC - Därför kan pedofiljägarna hänga ut folk - utan att åtalas

I artikeln har Dagens ETC jämfört Dumpens förtalsanmälningar med Cissi Wallins förtalsbrott. Justitiekansler Mari Heidenborg intervjuas för att kunna ge svar på varför JK inte

inleder förundersökning mot anmälningarna. Nilsson redogör för hur förtalsfrågan inte skrämmer henne och att hon är beredd på att ta smällen.

#### Dagens ETC - Claras man hängdes ut av Dumpen: "De bryr sig inte ett skit om mina barn"

I artikeln intervjuas Clara vars man blivit uthängd av Dumpen. Idag har hon egen vårdnad om deras barn och begränsad kontakt till exmaken. Dagens ETC kontaktar Nilsson för att få svar på kritiken som riktats mot dem från de anhöriga som drabbats.

#### Dagens ETC - Hängdes ut på Dumpen - sen blir han misshandlad

Artikeln beskriver hur en man som blivit uthängd av Dumpen misshandlats några dagar efter publikationen på webbsidan. Nilsson menar på att misshandeln inte har något med själva publiceringen att göra.

#### Aftonbladet - Pedofiljägarsajt säljs på exekutiv auktion

Artikeln redogör för hur Dumpens webbsida är till salu hos Kronofogden. Efter att Dumpens medlemmar lyckades samla ihop 92 tusen kronor las auktionen ner. Nilsson och Sjöberg beskriver hur auktionen inte är något som stoppar deras arbete.

#### Aftonbladet - Patrik Sjöberg efter självmordet: Ändrar inget i vårt sätt att jobba

I artikeln beskrivs Dumpens verksamhet och metoder, samt Sjöbergs intervju med Dagens ETC om kritiken kring en av männen som begått självmord. Vidare pratar Aftonbladet med Nilsson kring hur de resonerar vid publiceringar på webbsidan.

#### Svd - "Dragning till småbarn en social atombomb"

I artikeln intervjuas Nilsson och Sjöberg om hur Dumpen skapades, varför de anser att verksamheten behövs, samt hur deras arbete ser ut ett år efter att verksamheten tagit fart.

#### SVT Nyheter - Hänger ut män som sexchattar med barn - så försvarar han pedofiljakten

I artikeln redogör SVT nyheter för Sjöbergs "Min sanning" som sändes på SVT. Trots kritiken som Dumpen tagit emot är Sjöberg övertygad om att de gör rätt.

#### Norra Halland - De hänger ut pedofiler för att stoppa brott

I artikeln intervjuas ansvarig utgivare Nilsson om verksamheten. Hon besvarar frågor gällande hur de själva ser på verksamheten, samt tar del av den kritik Dumpen tagit emot



kring de två självmorden som skedde i samband med att personerna blev uthängda på webbsidan.

### Dagens Juridik - "Det är inte slumpen som skapat Dumpen - en lagändring krävs"

I debattartikeln skriven av Nilsson och Sjöberg förtydligar de sina åsikter om att kritiken som riktats mot Dumpen är helt fel. De argumenterar även för att den reaktiva lagstiftningen om att kontakta barn i sexuellt syfte bör ändras till en proaktiv lag.

## 5.3 Analysmetod

Inledningsvis valdes webbplatsen Dumpen.se som uppsatsämne. I sökningen efter tidigare forskning kring Dumpen påträffades begreppet digilantism, och teorin om social kontroll. Efter en initial abduktiv ingång i materialet har studien fortsättningsvis utgått från en deduktiv ansats, genom att teori väglett forskningen (Bryman 2018:41). Utifrån det valda teoretiska ramverket har vi undersökt huruvida teorierna överensstämmer med, och kan förklara, Dumpens verksamhet. Teorierna bedöms vara av hög relevans i förhållande till uppsatsens ämne, och dess förekomst bland tidigare forskning motiverade uppsatsens syfte. Den insamlade datan undersöktes med hjälp av selektiv kategorisering som baserades på det teoretiska ramverket, för att systematiskt identifiera teman och hitta mönster i materialet.

För att besvara våra frågeställningar och analysera Dumpens utifrån social kontroll och digilantism, har vi valt att tillämpa en kvalitativ innehållsanalys av grundarnas uttalanden om verksamheten. En kvalitativ innehållsanalys lämpar sig mest till verbal eller visuell data som kräver tolkning. Syftet med denna metod är att systematiskt beskriva och tolka innebörden av det insamlade kvalitativa materialet. Denna studie ägnar sig specifikt åt att analysera och tolka innehållet i virtuell data från andrahandskällor, såsom intervjuer från tidningsartiklar och förstahandskällor i form av egenpublicerade inlägg på Dumpens webbsida. Utöver detta analyseras två debattartiklar. Kvalitativ innehållsanalys kan behandla en större omfattning av data vilket också möjliggör en djupare analys av materialet (Schreier 2012:3). Denna metod lämpar sig att använda i denna studie, då den tillåter oss granska flertalet källor i samband med de frågeställningar vi ämnar att besvara.

En kvalitativ innehållsanalys bidrar till att ge det valda materialet mening. Mening är inte allmänt sett given, utan konstrueras aktivt av mottagarna. Detta är en komplex process, eftersom mottagarnas meningsskapande grundas i individuella föreställningar och

uppfattningar. Meningsskapandet bygger på individens förkunskaper kring ämnet, i vilken situation individen möter ämnet, samt hur individen mår vid tillfället (Schreier 2012:2). Detta meningsskapande går hand i hand med tolkande av material, vilket i vetenskapliga sammanhang benämns som hermeneutik. Med utgångspunkt i teologi och juridik avser hermeneutiken att försöka avgöra och tolka mening av komplexa sammanhang som innefattar flera betydelser (Johansson 2005:27). Studien har en hermeneutisk utgångspunkt där uttalanden hämtade från Dumpens webbsida, samt från de utvalda tidningsartiklarna, analyseras och tolkas. Studiens samhällsvetenskapliga utgångspunkt talar för att dubbel hermeneutik bör appliceras. Giddens (1984:284 se Johansson 2005:27) konstaterar att forskning av samhällsvetenskaplig karaktär studerar tolkning av tolkningar. Eftersom vi kommer att tolka tidningsartiklar som baseras på intervjuer, kommer denna del av analysen ha ett dubbelt hermeneutiskt förhållningssätt. Artiklarna som är skrivna direkt av skaparna själva tolkas bara genom oss, och är således inte dubbelt hermeneutiska.

För att kunna identifiera vad materialet säger oss kräver en kvalitativ innehållsanalys att vi kodat datan (Schreier 2012:38). Datan har kategoriserats efter teorin om social kontroll och digilantism, för att kunna analysera materialet i relation till studiens syfte. För att analysera Dumpens uttalanden i förhållande till teorin om social kontroll strukturerades materialet i subkategorier inspirerade av underrubrikerna i 4.1. Först analyseras materialet generellt utifrån social kontroll, sedan mer specifikt med fokus på stigmatisering och övervakning. Undersökningen av Dumpen som digilantisk rörelse gjordes genom en tematisk innehållsanalys. Detta innebär att studiens fokus ligger på de teman som nämns i det utvalda materialet, samt närvaron respektive frånvaron av dessa teman. På detta sätt kan samband och skillnader tydligare urskiljas (ibid:15). Studiens teman har utformats av Johnstons (1996) sex kriterier för vigilantism, som senare har översatts av Trottier (2016) och anpassats till digilantism. Tematiseringen avser alltså bara de digilantistiska kriterierna. Genom att placera in Dumpens olika uttalanden i dessa kriterier kan vi kartlägga huruvida verksamheten kan betraktas som en digilantisk rörelse.

#### 5.4 Etiska överväganden

Forskningsprocessen innefattar en mängd etiska krav som bör efterföljas för att forskningen ska vara ansenlig (Vetenskapsrådet 2017). Under studiens genomförande har etiska aspekter tagits i beaktning för att det slutgiltiga arbetet inte ska skada eller kränka någon berörd individ. Studien baseras på publicerade artiklar och uttalanden av Dumpen och dess grundare.

Materialet är offentligt och tillgängligt för allmänheten och kräver således inte godkännande från utgivare vid användning. Metoden saknar personer som direkt medverkar i studien och därmed behöver vi inte heller förhålla oss till Vetenskapsrådets (2017) särskilda informations- eller samtyckeskrav. Däremot rör studien särskilda individer indirekt, vilket gör att frågor som integritet är av relevans. Eftersom arbetet berör ämnen av mycket känslig karaktär, sexuella övergrepp mot barn, är dessa aspekter av särskilt stor vikt.

Integritet är en central princip inom forskningsetik (Bryman 2018:170). Databasinsamlingen innefattar personuppgifter, vilket avser sådan information som direkt eller indirekt kan kopplas till individer och gör personen identifierbar (Vetenskapsrådet 2017). Vi har valt att namnpublicera Dumpens grundare och anser att det är etiskt försvarbart eftersom grundarna bedriver verksamheten med full transparens och kontinuerligt medverkar i mediala och publika sammanhang. Däremot har vi valt att inte rikta stort fokus på dessa individer. Detta arbete åsyftar inte att analysera enskilda individers handlingar, utan snarare rörelsen som fenomen. Studien berör inte de personer som blivit publicerade/uthängda på Dumpens webbsida, därmed behöver inte skyddandet av dessa personuppgifter tas i beaktning. Vi som forskare är dock medvetna om konsekvenserna av att uppmärksamma Dumpens verksamhet. Personuppgifterna är som nämnts publicerade av Dumpen och ökad uppmärksamhet kan potentiellt leda till ökad spridning.

Studier som undersöker specifika grupper eller rörelser riskerar att generera ytterligare generaliseringar eller stigma. Vi menar ändå att studien är viktig för att kunna analysera och rikta uppmärksamhet till det kontroversiella samhällsfenomen som Dumpen faktiskt innebär.

### 5.5 Metodologisk reflektion

Vi är medvetna om att vi som genomför arbetet influeras av den pågående mediala gestaltningen och diskursen, såväl som våra egna åsikter och tankar. I denna studie föreligger följaktligen en risk för confirmation bias. Detta kan också orsakas av intentionen att deduktivt utreda hur Dumpens uttalanden förhåller sig till utvalda teorier. För att undvika selektiv tolkning och minimera förekomsten av confirmation bias har vi eftersträvat ett medvetet och kritiskt förhållningssätt till våra fynd.

Studien strävar efter att på ett tillförlitligt och äkta sätt presentera och analysera Dumpens verksamhet. Tillförlitlighet mäter undersökningens pålitlighet och används för att mäta huruvida resultatet från en undersökning påverkats av slumpmässiga eller tillfälliga förutsättningar, samt huruvida resultatet skulle vara densamma om undersökningen gjordes igen (Bryman 2018:467). Tillvägagångssättet följer en tydlig struktur, vilket stärker studiens tillförlitlighet. Äkthet används för att säkerställa att studien faktiskt undersöker det den avser att undersöka. Detta utgår från en bedömning av huruvida undersökningens genererade resultat hänger ihop med slutsatsen och därmed anses giltigt (ibid:470). Studiens undersökning förhåller sig till två frågeställningar som väglett arbetsprocessen, för att säkerställa att vi undersöker det vi avser att undersöka. Genom beskrivning av urval och avgränsning av materialet ökar också studiens äkthet. I denna studie har vi därutöver en ambition att genomgående upprätthålla en hög nivå av transparens och noggrannhet. Detta görs genom att förklara och motivera studiens metodval och datainsamling.

Det empiriska materialet utgörs till stor del av tidningsartiklar publicerade i tidskrifter och dagstidningar. Artiklarna har hämtats från Expressen som utger sig för att vara liberal (Expressen 2017), Svenska Dagbladet som utger sig för att vara “partipolitiskt oavhängig med beteckningen obunden moderat” (Svenska Dagbladet 2023), SVT som ingår i public service och är därför oberoende och opartisk (Sveriges Television 2023), Dagens ETC som utger sig för att vara röd, grön och oberoende (Dagens ETC 2023), Aftonbladets nyhetsredaktion utger sig för att vara politiskt oberoende och ledarsidan beskriver sig som oberoende socialdemokratisk (Aftonbladet 2016), Norra Halland som inte gjort något politiskt ställningstagande, samt Dagens Juridik som utger sig för att rapportera “rakt, utan värdering eller agenda” (Dagens Juridik 2023). Tidningarnas olika politiska åskådningar och publicistiska uppdrag har tagits i beaktning vid materialinhämtningen. Vi är medvetna om att detta eventuellt kan ha färgat eller vinklat artiklarnas innehåll. Det har därför varit viktigt för oss att välja flera olika artiklar där Dumpen själva fått komma till tals, för att försäkra oss om att deras egna åsikter framställs korrekt. Vid bearbetning av artiklarnas innehåll har vi även jämfört uttalandena med varandra, samt med Dumpens egenpublicerade uttalanden, för att säkerställa informationens trovärdighet. Vi har gjort bedömningen att informationen är överensstämmande och tillräckligt omfattande för att analyseras.

## 6. Analys

I följande kapitel kommer studiens analys att presenteras med utgångspunkt i det empiriska materialet. Det utvalda materialet redovisas i citat för att sedan behandlas i relation till det presenterade teoretiska ramverket och den tidigare forskningen. För att strukturera upp analysen har vi valt att dela in Dumpens uttalanden utifrån våra frågeställningar, där första delen avser att analysera Dumpen utifrån teorin om social kontroll och den andra delen omfattar en analys av Dumpen som digilantisk rörelse.

### 6.1 Dumpens utövande av social kontroll

För att kunna förstå hur Dumpen som fenomen kan förklaras av teorin om social kontroll analyseras Dumpens uttalanden i relation till formell och informell social kontroll, samt stigmatisering och övervakning.

Dumpen är en privat aktör som genom alternativ rättskipning arbetar för att hantera och förhindra sexualbrott mot barn. Utifrån teorin om social kontroll kan Dumpens verksamhet förstås som informell kontroll vars funktion är att hantera avvikelser och upprätthålla ordning. Pedofili, som är en typ av sexuell avvikelse, är ett exempel på ett normbrott som stör den sociala ordningen (Larsson & Backman 2011:34). Utifrån vår sammanställning av Dumpens offentliga uttalanden kan vi konstatera att Dumpen befäster denna avvikelse, och det tydliga utpekandet av felaktigt beteende förstärker den gemensamma moralen. Vi vill vidare föreslå att Dumpen kan ses som en slags social reglering utifrån samhällets kollektiva övertygelse om att skydda barn från förövare. Den sociala regleringen avser i huvudsak att beskriva självkontroll (ibid:20), men Dumpen är snarare en självständig aktör som på egen hand kontrollerar utomstående avvikelser.

Dumpens strategi för att motarbeta pedofili överensstämmer med möjligheten att hantera avvikelser genom sociala sanktioner (Engdahl 2011:52; Larsson & Backman 2011:31). Eftersom Dumpen agerar som en etablerad kontrollapparat blir sanktionerna, som inte är formella, ändå systematiserade genom strategisk exponering och konfrontationer. I det insamlade materialet återfinns inte något uttalande som tydliggör huruvida uthängningarna ämnar att bestraffa, istället läggs vikten vid verksamhetens varnande uppsåt. Samtidigt vill vi argumentera för att uthängningarna har en straffande funktion. Dumpens exponering, exkludering och stigmatisering är exempel på informella sociala sanktioner. Vidare beskriver

Dumpen att de lämnar information till Polisen eller andra myndigheter, och att de kontaktar anhöriga och arbetsgivare vid möjlighet (Nilsson 2022a; Carlsson & Ögren 2022; Lundström 2022), vilket kan vara en strategi för att framkalla ytterligare repressalier.

Genomgående för Dumpens uttalanden och verksamhet är det låga förtroendet för den formella rätten, som utgör en del av den formella sociala kontrollen. Det låga förtroendet kan förklaras av en mer kritisk hållning till statens och samhällets kontroll (Larsson & Engdahl 2011:10; Tippet 2022).

Med en uråldrig lagstiftning som inte når fram för att skydda barnen innan övergreppen sker, så är det inte bara initiativ som Dumpen som våra kritiker hävdar inte anstår ett civiliserat samhälle - det är även skyddet för våra barn som inte når upp till den nivån.

Tragiskt nog har samhället inte valt inriktningen att förhindra och förebygga att våra barn utsätts för sexuella övergrepp. Istället läggs den politiska inriktningen och resurser på en reaktiv lagstiftning och vård som först når fram när skadan är skedd.

(Nilsson & Sjöberg 2023a)

Ovanstående citat visar hur den formella kontrollens brister motiverar Dumpens handlingar som sker utanför den etablerade rättsliga ramen. Nilsson (2022b) skriver: "Måhända att våra arbetsmetoder inte anstår ett civiliserat samhälle, men det gör inte heller det skydd från övergrepp som samhället erbjuder våra barn.". Trots att Dumpen kan ses som en alternativ kontrollapparat, förnekar de inte den formella kontrollens legitimitet. Känslan av den formella rättens otillräcklighet gör att Dumpen ser sitt arbete som nödvändigt för att skydda barnen:

När politiker och rättsvårdande myndigheter inte prioriterar problemet så tvingas ansvarstagande vuxna att agera och se till att barnen får det skydd som de är berättigade till. Barnen är samhällets främsta skyddsobjekt och det är naturligt att allmänheten reagerar när oskyldiga barn våldtas och ofredas sexuellt.

(Nilsson & Sjöberg 2023b)

Samtidigt uppmanar Dumpen till politiskt agerande, vilket talar ytterligare för tron på statens legitimitet:

Det finns gott om folk som vill att vi ska låtsas vara barn på internet för att dra fram pedofiler. Nej. Det är politikerna som ska agera. Vi kan inte bedriva privata rättegångar. Det är inte det samhället vi vill ha.  
(Röstlund Jonsson 2022b)

Trots att den formella rätten är den enda legitima kontrollapparaten, bedöms den informella kontrollen ha bättre brottshanterande effekt. Men, Engdahls (2011:55) beskrivning av att åtgärdsinsatser med “betydande inslag av hot, konfrontation och fysisk disciplin” får genomgående usla resultat i utvärderingar talar mot produktiviteten i Dumpens brottshanterande åtgärder. Exponeringen kan anses vara ett verktyg för att avskräcka potentiella förövare. Avskräckning har dock ytterst svagt stöd av forskning (Engdahl 2011), vilket också talar mot Dumpens strategi. Däremot skulle den informella kontrollens oförutsägbarhet kunna ha större avskräckande effekt eftersom sanktionerna och konsekvensernas omfattning varierar.

### 6.1.1 Stigmatisering

Dumpens stämpling av, och jakt på, avvikande individer riskerar att ha en stigmatiserande effekt. Engdahl (2011) menar att uthängning, vilket är Dumpens primära arbetsmetod, är ett exempel på stigmatisering. Vi vill argumentera för att Dumpen stigmatiserar presumtiva förövare genom att de pekats ut som hot mot allmänheten i mediala uthängningar. Detta kan beskrivas som en slags kollektiv bestraffning. Dumpens strategiska arbete mot en riktad grupp går i linje med stigmatiseringens syfte - att kontrollera särskilda grupper eller individer för att anpassa dem till eller utesluta dem ur den samhällsliga gemenskapen (Engdahl 2011:77). Utvalda individer exkluderas och föraktas till följd av publika uthängningar med utpekande och varnande budskap.

Stigmatiserade personer beskrivs ofta med socialt nedsättande termer (ibid.). Detta språkbruk återfinns även hos Dumpen, som beskriver människor som söker efter barn i sexuellt syfte på ett reducerande sätt. Bland annat används ordet “gädda” för att beskriva dessa personer, vilket

motiveras av att “[g]äddan är en rovfisk som även hugger en och annan av sina egna artfränder” (Nilsson 2022a). Nilsson (2022d) presenterar argumentet “[d]e kan bli mer farligare om de stigmatiseras” och bemöter detta med “[k]an någon som redan lägger all vaken tid på att söka sexuella kontakter med barn och dessutom åker ut i syfte att våldta dem bli farligare?”. Nilsson skriver även:

Stigmatisering av de som kämpar för att leva med sin störning utan att förgripa sig på barn är precis som forskningen visar inte verksamt. De som däremot aktivt söker efter barn i sexuellt syfte ska inte få en lugn stund i sitt sökande. Låt barnen vara och sök vård är en bra metod för att slippa stigmatisering.  
(Nilsson 2022c)

Citaten visar viss medvetenhet kring Dumpens stigmatiserande effekter. Stigmatiseringen rättfärdigas genom Dumpens påstådda preventiva uppsåt och ansvaret projiceras till den utpekade. Utifrån ovanstående citat görs även tolkningen att de utpekade individerna förtjänar att stigmatiseras. I citatet uppmanar Nilsson den utpekade gruppen att söka hjälp för att undvika stigmatisering. Detta går i linje med Engdahls (2011:77) beskrivning av att stigmatisering också kan användas för att få individer att anpassa sig till gällande ordning. Samtidigt tycks Dumpens verksamhet ha en mer exkluderande effekt med intentionen att skydda allmänheten, snarare än att arbetet bedrivs för att hjälpa individer som söker efter barn i sexuellt syfte.

Dumpens uttalanden präglas av skillnadsskapande som uttrycker en känsla av “vi” och “dom”. Att peka ut och stigmatisera andra stärker den gemensamma moralen och sammanhållningen (Engdahl 2011:87). Detta förstärker Dumpens skillnadsskapande ytterligare och kan också förklara deras gruppsolidariska intryck. Stigmatisering kan associeras till åtföljande negativa beteenden (ibid:77). Sambandet bekräftas i Dumpens avseende genom Dumpens kränkande metoder och rapporterat våld och diskriminering som skett till följd av deras uthängningar.

### 6.1.2 Övervakning

Dumpens arbetsmetoder förutsätter övervakning och bevakning av utvalda individer, och utifrån detta kan man ana flera samband till övervakning som social kontroll och



kontrollsamhället. Övervakning utgår från insamling av information som sedan används strategiskt för ett särskilt ändamål, vilket kan appliceras på Dumpens tillvägagångssätt och syfte att peka ut potentiella risker för allmänheten. Inom kontrollsamhällen används övervakning för att reglera individers handlingsutrymme (Backman 2011:119), på samma sätt som Dumpen vill förhindra åtkomsten till barn för potentiella förövare. Övervakning baseras ofta på ojämlika auktoritetsförhållanden (Larsson & Engdahl 2011:100). Mot denna bakgrund argumenterar vi för att detta överensstämmer med Dumpen, eftersom det finns ett tydligt obalanserat maktförhållande mellan individerna bakom Dumpen och de individer som pekas ut som brottsliga eller felaktiga. Detta motiveras också av att Dumpens utpekanden stöds av den allmänna bilden av personer som söker efter barn i sexuellt syfte, vilket även har formellt lagstöd.

Den digitala utvecklingen såväl som en samtid präglad av övervakning och kontroll kan vara en förklaring till Dumpens uppkomst och genomslagskraft. Den ökade kontrollkulturen drivs av en allmän bild av ökad brottslighet. Denna känslan återfinns i Dumpens diskurs och exemplifieras nedan:

25% av svenska barn har vid ett eller flera tillfällen utsatts för någon form av övergrepp när de når sin artonde födelsedag. Andelen ökade från 20 till 25% åren 2014-2021. Således har vi idag inga fungerande metoder att reducera övergrepp.

(Nilsson 2022c)

Backman (2011:117) menar att övervakning är ett verktyg för att hantera brott när tanken på att kunna förändra människor och förebygga brott övergetts. Dumpen har ett brottspreventivt syfte, men det kan argumenteras för att Dumpen saknar tro på att människor kan förändras. Dumpen hänger ut människor, som eventuellt inte dömts för brott, och har beslutat att inte göra avpubliceringar (Nordqvist & Röstlund Jonsson 2022b; Wagner 2022), trots att den uthängda vidtagit åtgärder och sökt hjälp.

Dumpens retorik karaktäriseras även av det samtida kulturella förhållningssättet till brottslighet som kännetecknas av kraftfulla markeringar, dramatiseringar och avsaknat intresse för huruvida brottsåtgärder kan bevisas fungera. Återkommande i Dumpens uttalanden återfinns dramatiska och målande beskrivningar av samhällets brister och starkt

avståndstagande till brottslighet, vilket också är ett sätt att legitimera deras verksamhet. Detta exemplifieras i följande citat: “Vill man att det ska finnas en fristad för förövare, där man i lugn och ro kan planera och diskutera sexuella övergrepp på våra barn? Barnen förtjänar bättre.” (Nilsson & Sjöberg 2023). Dumpen anser själva att deras verksamhet är nödvändig och effektiv, men det finns ingen officiell data som bevisar Dumpens prestationer. Utifrån Garlands tankar är brottsåtgärders effektivitet däremot av mindre betydelse i ett kontrollsamhälle (Garland 2004 se Backman 2011:117).

## 6.2 Dumpen som digilantisk rörelse

Vi har i denna studie gjort bedömningen att begreppet medborgargarde motsvarar engelskans “vigilantism”. Vidare görs bedömningen att rörelser som uppfyller kriterierna för vigilantism och verkar på nätet är digilantiska, eftersom digilantism är en digital form av vigilantism.

Dumpen anser sig inte vara ett medborgargarde (Nilsson 2022a; Wagner 2022) med motiveringen att det som regel är två personer som är delaktiga i konfrontationer och att de snarare ägnar sig åt medborgarjournalistik “för att belysa ett gigantiskt samhällsproblem” (Nilsson 2022a). Trots detta överensstämmer Dumpens verksamhet med Trotters (2016) beskrivning av digilantism. Vad gäller Dumpens tillvägagångssätt stämmer det väl överens med Trotters (2016) redogörelse för “name and shaming” och “doxing”, eftersom Dumpen samlar in information och skambelägger riktade individer genom publiceringar på deras offentliga webbsida. Exponeringen är den centrala strategin för digilantiska rörelser, precis som för Dumpen.

I flera av de granskade artiklarna benämns Dumpen som pedofiljägare (Sjögren 2022; Annebäck 2023; Nordqvist & Röstlund Jonsson 2022b; Röstlund Jonsson 2022a; Röstlund Jonsson 2022b; Lindh 2022). På Dumpens egen hemsida bemöter Nilsson (2022a) detta epitet och svarar: “Nej! Vi är barnrättsaktivister!”. Däremot kan det fastslås att Dumpens verksamhet är snarlik den amerikanska pedofiljägargrupp som studeras av Ireland (2022), som dessutom beskrivs vara en digilantisk rörelse. Liksom Dumpen arbetar den amerikanska pedofiljägargruppen genom att gruppmedlemmar utger sig för att vara barn för att få åtkomst till och identifiera personer som misstänks utnyttja barn. Ireland (2022) förklarar hur vissa pedofiljägargrupper arrangerar fysiska möten och konfrontationer som filmas och publiceras, vilket stämmer överens med Dumpens tillvägagångssätt. Vidare kan det konstateras att Dumpen får samma typ av uppmärksamhet och stöd från allmänheten som den studerade

pedofiljägargruppen får, vilket enligt Ireland (2022) kan förklaras av att sexuella övergrepp mot barn framkallar moraliska reaktioner. Enligt Tippet (2022) upprätthåller pedofiljägargrupper stigmat för pedofili. Dumpens sätt att göra detta illustreras ovan i 6.1.1. Dumpens spridning och popularitet kan även förklaras av ökad medial uppmärksamhet och att allmänheten betraktar verksamhetens motiv som nödvändigt och legitimt (Favarel-Garrigues et al. 2020; Ireland 2022), på grund av en allmängiltig övertygelse om att sexualbrott mot barn är något förkastligt.

Digilantiska rörelser använder sig av en särskild retorik, där den kollektiva känslan och ansvaret framhävs (Ireland 2022). Denna retorik, som återfinns i Dumpens uttalanden, legitimerar i förlängningen gruppens kollektiva syfte, vilket är utmärkande för vigilantiska rörelser (Johnston 1996). Digilantiska initiativ motiverar ofta sina insatser genom att de tjänar ett kollektivt intresse (Johnston 1996; Trottier 2016; Favarel-Garrigues et al. 2020; Ireland 2022). Sådana intressen är ofta moraliskt eller känslomässigt laddade, som exempelvis att stoppa sexuella övergrepp mot barn (Ireland 2022). På samma sätt legitimerar Dumpen sina handlingar, vilket illustreras i följande citat: "Barnen är samhällets främsta skyddsobjekt och det är naturligt att allmänheten reagerar när oskyldiga barn våldtas och ofredas sexuellt." (Nilsson & Sjöberg 2023b). Nilsson (2022a) skriver även: "Orsaken till varför vi gör detta är otvivelaktigt för att exponera ett samhällsproblem som kostar liv och psykisk hälsa för väldigt många av våra barn.". Uttrycket "våra barn" är återkommande i Dumpens uttalanden (Nilsson 2022a, 2022b, 2022d, 2022e, 2022f; Nilsson & Sjöberg 2023a, 2023b). Nilsson och Sjöberg (2023a) skriver bland annat "[v]åra barn förtjänar en bättre lagstiftning, våra barn förtjänar bättre". Utöver den karaktäristiska retoriken använder digilantiska rörelser ofta moraliska argument för att motivera sina handlingar (Favarel-Garrigues et al. 2020). Detta kan exemplifieras med hjälp av följande citat: "[v]ill man att det ska finnas en fristat för förövare, där man i lugn och ro kan planera och diskutera sexuella övergrepp på våra barn? Barnen förtjänar inte det, barnen förtjänar bättre." (Nilsson och Sjöberg 2023a).

För att kunna bedöma huruvida Dumpen kan betraktas som en digilantisk rörelse utgår den återstående delen av analysen från Trottiers (2016) digilantiskt anpassade användning av Johnstons (1996) sex kriterier för vigilantism, vilka beskrivs ovan i 4.2.

### 6.2.1 Planering och organisation

För att en rörelse ska definieras som vigilantisk, och således också digilantisk, behöver rörelse först uppfylla kriteriet: “Vigilantism kräver planering, förberedelse och organisation. Vigilantism avser alltså inte spontana reaktioner och konflikter. Engagemanget kan organiseras återkommande eller ad hoc (Johnston 1996). Digitaliseringen gör att vigilantiska handlingar kan koordineras mer spontant, vilket förklaras av en avsaknad av materiella, rumsliga och tidsmässiga barriärer och kräver således inte samma grad av planering som vigilantism (Trottier 2016).”

I och med att Dumpen är en etablerad verksamhet vars ändamål bygger på planerade konfrontationer och insatser uppfylls detta kravet. Initialt skaffade Dumpen ett utgivningsbevis för att “på journalistisk väg få ett verktyg för att exponera verkligheten bakom sexuella övergrepp och de som söker efter barn i sexuellt syfte” (Nilsson 2022b). Numera är Dumpen en etablerad organisation som planerar och arbetar aktivt för att identifiera och konfrontera presumtiva förövare, vilket finansieras av donationer (Lindh 2022, Nilsson 2022a). Utöver Dumpens uppsökande och digitala arbete har stödlinjen Livbojarna upprättats, dit utsatta kan ringa dygnet runt (Lindh 2022). Detta talar ytterligare för Dumpens organisatoriska aspekt.

### 6.2.2 Frivilligt engagemang av privata aktörer

För att en rörelse vidare ska kunna definieras som digilantisk behöver de uppfylla det andra kriteriet: “Deltagarna är privata aktörer vars engagemang är frivilligt (Johnston 1996). Relationen mellan offentliga och privata aktörer blir mer komplicerad ur ett digilantiskt avseende, eftersom polisen kan vädja om och använda allmänhetens hjälp i form av insamling av data/bevis (Trottier 2016)”

Detta kriterium uppfylls eftersom Dumpen är en frivillig och ideell förening som drivs av Sara Nilsson och Patrik Sjöberg (Nordqvist & Röstlund Jonsson 2022b). Nilsson och Sjöberg (2023b) uttrycker att det finns “problem med att Dumpens arbete behöver utföras i privat regi”. För att bedriva verksamheten används “fiskare”, vilka är privatpersoner som engagerar sig i olika aktioner (Nilsson 2022a). Privatpersoner uppmanas att skicka in berättelser och skänka gåvor. Dumpen har i nuläget ungefär 160 000 gruppmedlemmar på Facebook (Facebook 2023).

### 6.2.3 Autonomt medborgarskap och avsaknad av statlig auktorisation

Det tredje kriteriet som behöver uppfyllas är: “Vigilantism är en form av autonomt medborgarskap och utgör en social rörelse som saknar stöd och auktoritet av staten (Johnston 1996). Trottier (2016) menar att medborgarskapet ur ett digilantiskt avseende är mer komplext på grund av den digitala sfärens breda och diffusa ramar, men att medborgarskapet ändå har betydelse.”

Dumpen kan beskrivas som en frivillig, brottskontrollerande samhällsaktör. Verksamheten kan vidare ses som en gräsrotsrörelse, vars uppkomst skulle kunna förklaras av ett autonomiserat samhällsdeltagande. Det autonoma medborgarskapet innebär en slags självständig samhällskontroll, vilket överensstämmer med Dumpens frivilliga brottskontrollerande syfte. Verksamheten är självständig, men har kontinuerlig kontakt med Polisen genom anmälningar och tipsinlämning (Nilsson 2022a; Röstlund Jonsson 2022a). Det tycks däremot inte finnas något officiellt upprättat samarbete. Dumpen har inget statligt stöd och verksamheten finansieras genom gåvor från läsare (Nilsson 2022a).

Digilantiska rörelser drivs av en gemensam känsla av missnöje för det formella rättsväsendet och ifrågasättande av dess legitimitet (Johnston 1996; Trottier 2016; Tippett 2022). Denna aspekt kan ses som ett återkommande tema i Dumpens uttalanden, och exemplifieras i citatet nedan:

Vi förväntas ha förtroende för ett rättssystem där 4% av alla ANMÄLDA sexualbrott mot barn leder till en fällande dom. Mörkertal är inte inkluderat i siffran.

Vi förväntas alltså ha förtroende för ett rättssystem där det i praktiken är riskfritt att krossa våra barn.

(Nilsson 2022b)

Istället för att rikta kritik mot Dumpen, menar Nilsson och Sjöberg (2023b) att kritiken bör riktas mot lagstiftningen, som inte skyddar barnen förrän “skadan redan är skedd”. Nilsson och Sjöberg (2023b) skriver: “Problemet är inte att Dumpen existerar - problem är att

Dumpen tvingas ta det ansvar som polisen inte tar.”. Samtidigt som de problematiserar sin egen existens, rättfärdigas den alltså utifrån den formella rättens otillräcklighet:

Det är naturligtvis problematiskt med privata initiativ som Dumpen. Kritiken som riktas träffar dock helt fel. Problemet är inte som många vill belysa saken Dumpens existens. Problemet är den orsak som gör att Dumpen existerar.

(Nilsson & Sjöberg 2023a)

Nilsson och Sjöberg (2023a, 2023b) argumenterar för att “ansvarstagande vuxna” måste agera när politiker och rättsvårdande myndigheter inte prioriterar problemet. Eftersom Dumpen samarbetar med Polisen, kan man däremot argumentera för att Dumpen inte avlegitimerar den formella rätten fullständigt. Ireland (2022) menar att digilantiska rörelser oftast inte vill konkurrera med polisen, utan snarare hävdar en brist i deras arbete. Detta stämmer överens med ovanstående resonemang och kan även understödjas genom Nilsson och Sjöbergs (2023b) uttalande: “Skulle polisen ha befogenhet att agera så skulle inte Dumpen behövas.”, samt:

I ett rättssamhälle värdigt namnet så skulle Dumpen inte ens utgöra något hot. I ett rättssamhälle med prioritet på att skydda våra barn, så borde landets 22 382 poliser ha mandat att agera långt innan vi ens dyker upp med våra mobilkameror.

(Nilsson 2022b)

Utifrån Dumpens distansering från staten kan det argumenteras för att även det tredje kravet är uppfyllt.

#### 6.2.4 Användning av eller hot om våld

Det fjärde kriteriet som måste uppfyllas för att en rörelse ska kunna definieras som digilantisk är: “Rörelsen använder sig av eller hotar om våld (Johnston 1996). Digilantiska rörelser kan liksom vigilantiska kampanjer uppmana till och utföra våld. Våld behöver inte nödvändigtvis vara förkroppsligat, utan kan ske genom att exponera mål och legitimera åtföljande former av våld och strukturell diskriminering (Galtung 1990, Gandy 2009 se Trottier 2016).”

Dumpen menar att de varken använder eller uppmanar till våldshandlingar (Nilsson 2022d), och uppfyller således inte detta kriterium utifrån Johnstons (1996) definition. I intervjun med Svenska Dagbladet förklarar Sjöberg: “[v]arför slår ni inte till männen, undrar en del. Men det hjälper inte vår kamp om vi blir fysiska.” Istället uppmanas personen som konfronteras att söka hjälp (Lindh 2022). I en intervju med Dagens ETC (Röstlund Jonsson 2022a) förtydligar Sjöberg sitt avsky mot våld: “Lynchmobb är inget vi är ute efter. Jag är pacifist, för fan. Jag är mot våld.” Men, utifrån Trottiers (2016) definition kan våld även innebära exponering och legitimering av åtföljande former av våld och strukturell diskriminering. Dumpens metoder bygger huvudsakligen på exponering, vilket beskrivs ha ett varnande syfte (Wagner 2022). I en intervju med Dagens ETC (Annebäck 2023) får Nilsson en fråga om risken för att någon tar till våld mot de som hängs ut, varpå Nilsson svarar “[d]å väljer jag att svara med en motfråga. Hur ser du på risken med att inte varna för individer som är uppenbart farliga för barn?”. Sjöberg bemöter liknande frågor genom att uttrycka sin förståelse för våld som konsekvens av Dumpens insatser:

Jag förespråkar inte det. Men jag förstår om folk svarar med våld om de får veta att grannen, som passat ens ungar, förgripit sig på barn. Vi skriver hela tiden att vi inte tolererar våld eller medeltida tortyrmetoder. Dumpen vill påverka politiker så de tar saken på allvar. Det gör man inte genom att skicka ut medborgargården som hänger folk i lyktstolparna.

Jag sover gott. Jag har inga problem att se mig själv i spegeln.  
(Röstlund Jonsson 2022a)

Digilantism kan innebära allvarliga integritetskränkningar som kan leda till att enskilda individer skadas (Trottier 2016; Ireland 2022). Efter att en man avslutat sitt liv till följd av en uthängning på Dumpen kritiserades verksamheten av media. Sjöberg bemötte kritiken genom att säga: “[d]et är alltid tragiskt att någon tar sitt liv, men vi gör det här för att hjälpa barn.” (Nygren 2022). Vad gäller åtföljande risker med Dumpens arbete menar Sjöberg att “[d]et finns tragedier i allt” och att om de inte hänger ut folk så kommer riktiga barn fara illa (Röstlund Jonsson 2022a). I inlägget *Välkommen till Dumpen* bemöter Nilsson (2022a) frågan “[n]i orsakar väl ändå en massa onödig smärta”, varpå Nilsson (2022a) argumenterar för att även förövare och övergrepp orsakar smärta, och att det inte finns någon “smärtfri lösning” på problemet. Att ignorera problemet likställer Nilsson (2022a) med att låta

historien upprepa sig så att fler barn blir utsatta, och att detta inte kan motiveras av rädslan för att någon i omgivningen kan bli lidande. I inlägget *Kontroversiella metoder till svårlösta problem* ifrågasätts risken för att anhöriga mår dåligt, varpå Nilsson (2022d) svarar: “Mår de bättre om man låter individen som söker barn i sexuellt syfte hållas, tills denne uppnått sitt syfte och våldtagit ett riktigt barn?”. När Dagens ETC ifrågasätter om Nilsson och Sjöberg aldrig känner dåligt samvete över deras arbete, svarar Nilsson med en motfråga: “Känner du aldrig dåligt samvete för att du inte agerar för att barn inte ska bli våldtagna?” (Röstlund Jonsson 2022a). Även vid en fråga om verksamhetens etiska dilemma väljer Nilsson att svara med en motfråga:

Är det inte ett större etiskt dilemma att män skriver så här till en 13-åring?  
Hela vårt arbete går ut på att vi visar verkligheten. Så här ser den ut. Och då är det ett etiskt problem att *inte* varna, att *inte* stoppa.  
(Lindh, 2022)

Nilsson och Sjöberg jobbar enligt principen att ändamålet helgar medlen (Lindh 2022; Röstlund Jonsson 2022a). De anser att deras publiceringar på webbsidan är rimliga, och Sjöberg beskriver hur de inte ser några problem med att publicera och avslöja personer som dykt upp på den bestämda platsen (Lindh 2022). Ovan beskrivna uttalanden kan ses som en legitimering av våld, eller åtminstone en likgiltighet inför det våld som kan ske till följd av Dumpens exponeringar. Om man dessutom utgår från att exponeringar och integritetskränkningar kan likställas vid våld, argumenterar vi för att kriteriet om våld uppfylls.

### 6.2.5 Uppstår som en reaktion på brott och sociala avvikelser

Det femte kriteriet som måste uppfyllas för en digitaltisk rörelse är: “Vigilantism uppstår som en reaktion på brott och sociala avvikelser (Johnston 1996). Enligt Trottier (2016) komplicerar digitaliseringen geografiska och sociala sammanhang som konstruerar avvikelse. Istället skapas en fusion av normer som manifesteras på digitala plattformar. ”

Johnston (1996) menar att vigilantism uppstår som en reaktion när en etablerad ordning hotas av potentiell eller faktisk överträdelse av institutionaliserade normer. Sexualbrott mot barn innebär en överträdelse av sådana normer, och utpekade förövare anses utgöra ett hot.



Vigilantiska och digilantiska rörelser bygger på moralisering mot kriminella eller oönskade grupper (Favarel-Garrigues et al. 2020). Rörelserna ämnar att förebygga eller kontrollera brottslighet eller annan normavvikelse genom informella medel (Trottier 2016; Johnston 2016; Cambridge Dictionary 2023). Detta stämmer överens med Dumpens syfte och tillvägagångssätt. Dumpens verksamhet baseras på en moralisering mot personer som söker efter sexuell kontakt med barn - en grupp som kan betraktas som både oönskad och kriminaliserad.

Dumpen uppstod som en reaktion mot individer som tar kontakt med barn i sexuellt syfte. I inlägget *Nu rör vi om lite i grytorna* (Nilsson 2022b) beskriver Nilsson Dumpens uppkomst. Inledningsvis ombads medlemmar i en facebookgrupp att fylla i en enkät om konsekvenser efter övergrepp. Resultatet visade att sexuella trauman lämnar "djupa spår genom livet", och politiker kontaktades för att uppmärksamma denna problematik. Webbsidan skapades efter att Nilsson hamnat i kontakt med en kvinna som sökt upp en man som fortsatt söka efter barn efter att han blivit dömd för flera våldtäkter mot barn. Personerna bakom Dumpen kontaktade Polisen, men blev avvisade eftersom inget brott begåtts i fallet som bara avsåg ett "konstruerat" barn. Avsaknaden av rättsligt stöd gjorde att personerna bakom Dumpen bestämde sig för att gå vidare med situationen på egen hand och startade Dumpen.se (Nilsson 2022b; Wagner 2022; Lindh 2022).

Den grupp som Dumpen arbetar mot, det vill säga presumtiva pedofiler, är avvikande i både formell och informell mening. Dumpen uppstod som en reaktion mot denna grupp, och bedöms således uppfylla det femte kriteriet.

#### 6.2.6 Syftar till att kontrollera brott eller andra sociala avvikelser

Det sista kriteriet som behöver uppfyllas för att en rörelse ska kunna definieras som digilantisk är: "Vigilantism syftar till att kontrollera brott eller andra sociala avvikelser genom att erbjuda säkerhet (Johnston 1996). Detta kriterium är oförändrat inom digilantism, men säkerhetens omfattning blir svårdefinierad på grund av avsaknaden av fysisk position (Trottier 2016)."

Dumpen kontrollerar normavvikelse genom att exponera och konfrontera presumtiva förövare. Nilsson och Sjöberg beskriver att Dumpen syftar till att skydda barn genom att

varna allmänheten för förövare och motverka nya brott (Wagner 2022; Nilsson 2022f; Lundström 2022; Barragan 2023). Nilsson (2022c) skriver: “Genom vårt arbete med Dumpen är tanken att verka preventivt för att stoppa barnvåldtäkter innan de händer”. Nilsson och Sjöberg (2023b) anser att “[d]en nuvarande lagstiftningen räcker inte för att skydda barn från övergrepp.”. Dumpens uthängningar kan även involvera personer som inte dömts för brott. Dumpen menar ändå att dessa personer utgör en fara, vilket de anser legitimerar deras handlingar. Nilsson beskriver att “[n]är någon inte kan dömas för brott men likväl är farlig för barn, då bör man varna för de personerna. Allmänintresset är stort när någon utgör ett hot men inte kan dömas för brott.” (Wagner 2022). Även i följande citat betonar Nilsson detta:

Att gäddorna tillfälligtvis kommer i kontakt på oss och inte ett riktigt barn innebär inte att de är ofarliga. Uppsåtet har likväl varit att träffa ett riktigt barn. Hade de inte mött oss så skulle det troligtvis varit en minderårig.  
(Nilsson 2022d)

När Nilsson (2022a) får frågan huruvida Dumpen tar lagen i egna händer svarar hon: “Sverige har i dagsläget inga juridiska möjligheter att stoppa individerna förrän de faktiskt skapat offer i form av barn, således finns det inte ens en lag att ta i egna händer.”. Utifrån Johnstons (1996) beskrivning av vigilantism är detta däremot inte ett argument emot Dumpen som digilantisk rörelse, eftersom vigilantiska kampanjer även kan bedrivas mot avvikelser som inte är brottslig. Vigilantism uppstår utifrån önskan att själv agera och åberopa rättvisan (Johnston 1996). Sjöberg beskriver att om han inte tar ansvar för detta och aktivt konfronterar män som söker sig till barn i sexuellt syfte, “vem fan ska då göra det” (Röstlund Jonsson 2022a). Nilsson (2022b) skriver i inlägget *Nu rör vi om lite i grytorna*: “Frustrationen över flatheten inför sättet på vilket vi betraktar den problematik som hotar våra små och sättet på vilket vi skyddar våra barn från sexuella övergrepp har alltså jäst över.”. I en intervju med Dagens ETC klargörs detta ytterligare:

När det är uppenbart att barn är i farozonen och ingen, inte ens polisen, lyssnar, ja då vaknar aktivisten i mig. Nu jävlar räcker det! Så då skaffade vi utgivningsbevis. Förr tyckte jag att man sköter saker på ett civiliserat sätt. Men när samhället inte är civiliserat går det inte att föra en civiliserad kamp längre.  
(Röstlund Jonsson 2022b)

Personerna bakom Dumpen har frivilligt tagit sig an rollen som självutnämnda brottskontrollerande aktörer. Verksamheten erbjuder allmänheten säkerhet i form av aktiva insatser och publika varningar. Utifrån Dumpens beskrivna ändamål kan det dessutom konstateras att verksamheten arbetar preventivt för att kontrollera brott och avvikelse. Sammantaget innebär detta att även det sjätte och sista kravet är uppfyllt.

## 7. Slutsats

Den informella rättsskipning som Dumpen bedriver, kan utifrån social kontroll förklaras som utövande av informell social kontroll. Studien tyder på att Dumpens uppkomst kan förklaras av sociala och samtida faktorer, och att verksamheten motiveras av en avsaknad av effektiv formell kontroll. Den sociala kontrollen utövas genom övervakning som kan förstås som ett effektivt medel i vår digitala samtid. Avvikelse hanteras genom stigmatisering och legitimeras utifrån verksamhetens avsikt att skydda barn från sexuella övergrepp.

Digilantism är ett relativt nytt fenomen och bedöms liksom vigilantism vara ett sätt att utöva social kontroll. Utifrån Dumpens uttalanden kan det konstateras att de inte betraktar sig själva som en vigilantisk rörelse, eftersom de förnekar det tillskrivna epitetet medborgargarde. Men, utifrån studiens analys dras slutsatsen att Dumpen är en digilantisk rörelse, eftersom samtliga kriterier för digilantism kan argumenteras vara uppfyllda. Däremot kan det konstateras att det fjärde kriteriet, som avser användning av eller hot om våld, inte uppfylls utifrån Johnstons (1996) definition eftersom Dumpen, baserat på deras uttalanden, inte använder sig av fysiskt våld. Däremot menar Trottier (2016) att exponering och legitimering av åtföljande våld kan ses som en våldshandling, och vi argumenterar således för att även detta kriterium är uppfyllt.

Vår slutsats stöds av det teoretiska ramverket och förankras även i den tidigare forskningen som presenterats. Utöver Dumpens uppenbara digilantiska egenskaper upptäckte vi även att Dumpens verksamhet överensstämmer med beskrivningen av andra pedofiljägargrupper, trots att Dumpen tagit kraftfullt avstånd från denna beskrivning.

## 8. Avslutande reflektioner

Initialt var Dumpen en relativt okänd verksamhet för oss. Under uppsatsens gång har vi förstått att denna rörelse är mer komplex än vad vi först trott. Utifrån den kollektiva och moraliska övertygelsen om att barn måste skyddas från sexuella övergrepp förstår vi

Dumpens välmenande syfte. Vid första anblick kan denna kamp tyckas vara självklar och oproblematiserad, men i takt med en ökad förståelse för verksamhetens metoder ur ett digilantiskt perspektiv, har vår uppfattning kring rörelsen förändrats. Vi anser att denna kunskap är viktig att sprida för att ge en mer mångdimensionell bild av Dumpen.

Inom sociologi såväl som kriminologi analyseras aktuella och viktiga samhällsliga utmaningar utifrån sociala dimensioner. Den digitala utvecklingen går fort och digilantism bedöms vara ett växande fenomen. Vår studie visar att Dumpen är en digilantisk rörelse som kan förklaras utifrån social kontroll. Resultatet var inte oväntat, men vi menar ändå att vi har identifierat och fyllt en kunskapslucka som andra forskare tagit för given, och som för allmänheten har varit okänd. Vi menar att det finns ett stort behov att fortsätta undersöka effekterna av digilantiska rörelser, i synnerhet ur rättssäkerhetssynpunkt eftersom dessa rörelser utmanar och ställer krav på den formella rätten.

Efter avslutad materialinsamling har nya publikationer och uttalanden gjorts på Dumpen såväl som i media. Det ryktas också om att SVT spelar in en dokumentär om Dumpen, och rörelsen når ständigt ut till ny publik genom sociala medier. Intresset för Dumpen ser helt enkelt inte ut att avta inom en snar framtid. Uppmärksamheten leder till mer kritisk granskning, men också fler anhängare. För Dumpen är kanske all publicitet bra publicitet. I slutändan tycks kritiken inte spela någon större roll. Huruvida Dumpen kan definieras som digilantisk är sannolikt inte heller betydelsefullt för dem själva. Det viktiga enligt dem är kampen - att skydda barnen.

I spåren av alla diskussioner om att jag och Patrik skulle utgöra någon form av mini-lynchmobb som tar lagen i egna händer så uppnår vi likväl uppsåtet att tvinga fram den debatt om sexuella övergrepp mot barn som under så många år ekat med sin tystnad.

...och vi fortsätter köra på så det ryker, för barnens rätt att växa upp utan sexuella övergrepp...

(Nilsson 2022b)

## Referenslista

Aftonbladet (2016). *Om Aftonbladet - kontakt och redaktionell policy*.

<https://www.aftonbladet.se/omafonbladet/a/LOIQ4/om-aftonbladet> [Hämtat: 2023-04-28]

Annebäck, Karin (2023). Hängdes ut på Dumpen - sen blir han misshandlad. *Dagens ETC*, 16 mars. <https://www.etc.se/inrikes/haengdes-ut-paa-dumpen-sen-blir-han-misshandlad> [Hämtad 2022-04-24]

Backman, Christel (2011). Övervakning i kontrollsamhällena. I: Larsson, Bengt & Engdahl, Oskar (red.) (2011). *Social kontroll: övervakning, disciplinering och självreglering*. 1. uppl. Malmö: Liber, s.104-123.

Barragan, Oscar (2023). Hänger ut män som sexchattar med barn - så försvarar han pedofiljakten. *SVT*, 5 mars.

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/patrik-sjoberg-hanger-ut-man-som-sexchattar-med-barn-sa-forsvarar-han-pedofiljakten-dumpen-pedofili> [Hämtad 2022-04-24]

Brottsförebyggande rådet (2022). *Förtroendet för rättsväsendet - En analys av bakgrundsfaktorer som genererar lågt förtroende*. BRÅ.

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje upplagan Stockholm: Liber.

Cambridge Dictionary (2023). *Meaning of vigilante in English*.

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/vigilante> [Hämtad 2023-04-25]

Carlsson, David & Ögren, Vendela (2022). Anställd av allsvensk klubb stämde träff med 13-åring. *Expressen*, 22 augusti.

<https://www.expressen.se/sport/fotboll/allsvenskan/anstalld-av-allsvensk-klubb-stamde-traff-med-13-aring/> [Hämtad 2022-04-24]

Dagens ETC (2023). *OM ETC.SE*. <https://www.etc.se/meny> [Hämtat: 2023-04-28]

Dagens Juridik (2023). *Välkommen till Dagens Juridik*. <https://www.dagensjuridik.se/om-oss/> [Hämtat: 2023-04-28]

Di Luca, Anna & Krook, Viktor (2022). *Samhällshjältar eller tjuvfiskare?* Kandidatuppsats, Uppsala universitet.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1733599/FULLTEXT01.pdf> [Hämtat: 2023-05-10]

Dumpen (2023). *Hall of shame*. <https://dumpen.se/category/hall-of-shame/> [Hämtat: 2023-04-17]

Dumpen.se (2023). Facebookgrupp. <https://www.facebook.com/groups/776883263665426/> [Hämtad 2022-05-11]

Engdahl, Oskar (2011). "Vad fungerar?" Brottskontrollens förutsättningar och effekt. I: Larsson, Bengt & Engdahl, Oskar (red.) (2011). *Social kontroll: övervakning, disciplinering och självreglering*. 1. uppl. Malmö: Liber, s.124-144.

Engdahl, Oskar (2011). Hur fungerar social kontroll? Kriminologiska och socialpsykologiska perspektiv. I: Larsson, Bengt & Engdahl, Oskar (red.) (2011). *Social kontroll: övervakning, disciplinering och självreglering*. 1. uppl. Malmö: Liber, s.52-98.

Expressen (2017). *Välkommen till Expressen*. <https://www.expressen.se/om-expressen/valkommen-till-expressen/> [Hämtat: 2023-04-28]

Favarel-Garrigues, Gilles., Tanner, Samuel., Trottier, Daniel (2020). Introducing digital vigilantism. *Global Crime*. Volume 21, 2020 - Issue 3-4: Watchful Citizens: Policing from Below and Digital Vigilantism. <https://doi.org/10.1080/17440572.2020.1750789>

Gunnarsson, Mathilda & Rokicki, Tilda (2023). *Gäddfiske på internet - mediernas gestaltning av ett brännande samhällsfenomen*. Kandidatuppsats, Lunds universitet. <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=9109076&fileId=9109077> [Hämtat: 2023-05-10]

Ireland, Leanna (2023). The acquisition of legitimacy for civilian policing: A case study of pedophile hunting groups. *Crime Law Soc Change*. 79, ss.195-216. <https://doi.org/10.1007/s10611-022-10045-y>

Johansson, Anna (2005). *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*. Lund: Studentlitteratur.

Johnston, Les. "WHAT IS VIGILANTISM?" *The British Journal of Criminology*, vol. 36, no. 2, 1996, ss. 220-236. JSTOR. <https://www.jstor.org/stable/23638013>

Larsson, Bengt & Engdahl, Oskar (red.) (2011). *Social kontroll: övervakning, disciplinering och självreglering*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Larsson, Bengt & Backman, Christel (2011). Vad är social kontroll? Samhällsteoretiska perspektiv. I: Larsson, Bengt & Engdahl, Oskar (red.) (2011). *Social kontroll: övervakning, disciplinering och självreglering*. 1. uppl. Malmö: Liber, s.16-51.

Lindh, Kristina (2022). "Dragning till småbarn en social atombomb". *Svenska Dagbladet*, 3 juli.

<https://www.svd.se/a/mrqj7E/pedofiljagarna-pa-dumpen-drar-storpublik-med-uthangningar>  
[Hämtad 2022-04-19]

Lundström, Linnea (2022). Skolanställd stängs av - hängdes ut av Sjöberg. *Expressen*, 15 april. <https://www.expressen.se/nyheter/skolanstalld-stangs-av-hangdes-ut-av-sjoberg/>  
[Hämtad 2022-04-24]

Nationalencyklopedin (2023a). *Medborgarjournalistik*.  
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/medborgarjournalistik> [Hämtad 2023-04-17]

Nationalencyklopedin (2023b). *Medborgargarde*.  
<https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/medborgargarde> [Hämtad 2023-04-25]

Nilsson, Sara (2022a). *Välkommen till Dumpen*.  
<https://dumpen.se/2022/03/08/valkommen-till-dumpen/> [Hämtad 2023-04-25]

Nilsson, Sara (2022b). *Nu rör vi om lite i grytorna*.  
<https://dumpen.se/2022/03/19/nu-ror-vi-om-lite-i-grytorna/> [Hämtad 2023-04-25]

Nilsson, Sara (2022c). *Sök vård, inte barn*.  
<https://dumpen.se/2022/04/10/sok-varld-inte-barn/> [Hämtad 2023-04-25]

Nilsson, Sara (2022d). *Kontroversiella metoder till svårlösta problem*.  
<https://dumpen.se/2022/06/16/kontroversiella-metoder-till-svarlostaproblem/>  
<https://dumpen.se/2022/06/16/kontroversiella-metoder-till-svarlostaproblem/> [Hämtad 2023-04-25]

Nilsson, Sara (2022e). *Dumpen-klumpen*. <https://dumpen.se/2022/10/31/dumpen-klumpen/>  
[Hämtad 2023-04-25]

Nilsson, Sara (2022f). Dumpen: "Förlegad syn på det som krossar barn". *Expressen*, 22 juni. <https://www.expressen.se/kultur/dumpen-forlegad-syn-pa-det-som-krossar-barn/> [Hämtad 2022-04-24]

Nilsson, Sara & Sjöberg, Patrik (2023a). "Det är inte slumpen som skapat Dumpen - en lagändring krävs". *Dagens Juridik*, 11 januari. <https://www.dagensjuridik.se/debatt/det-ar-inte-slumpen-som-skapat-dumpen-en-lagandring-kravs/> [Hämtad 2022-04-24]

Nilsson, Sara & Sjöberg, Patrik (2023b). Dumpen: Vi behövs tills lagen ändras. *Expressen*, 12 januari. <https://www.expressen.se/debatt/dumpen-vi-behovs-tills-lagen-andras/> [Hämtad 2022-04-18]

Nordqvist, Zanna & Röstlund Jonsson, Christoffer (2022a). Mannen pressades av Dumpen - tog sitt liv: "Domare och bödel". *Dagens ETC*, 18 oktober. <https://www.etc.se/inrikes/mannen-pressades-av-dumpen-tog-sitt-liv-domare-och-boedel> [Hämtad 2022-05-14]

Nordqvist, Zanna & Röstlund Jonsson, Christoffer (2022b). Claras man hängdes ut av Dumpen: "De bryr sig inte ett skit om mina barn". *Dagens ETC*, 23 november. <https://www.etc.se/feature/claras-man-haengdes-ut-av-dumpen-de-bryr-sig-inte-ett-skit-om-min-barn> [Hämtad 2022-04-18]

Nygren, Susanna (2022). Patrik Sjöberg efter självmordet: Ändrar inget i vårt sätt att jobba. *Aftonbladet*, 6 mars. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/v5pq5V/patrik-sjoberg-svarar-pa-kritiken-efter-sjalvmordet> [Hämtad 2022-04-18]

Polismyndigheten (2019). *Näthat - lagar och fakta*. <https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/it-relaterade-brott/nathat/> [Hämtad 2022-04-17]

Polismyndigheten (2022). *Sexualbrott mot barn på nätet - lagar och fakta*. <https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/brott-mot-barn/sexualbrott-mot-barn-pa-natet/> [Hämtad 2022-04-16]

Riksarkivet (2023). *Vad är Tryckfrihetsförordningen*. <https://riksarkivet.se/vad-ar-tryckfrihetsforordningen> [Hämtad 2022-04-17]



Röstlund Jonsson, Christoffer (2022a). Patrik Sjöbergs pedofiljägare slår till - mannen med kanelbullar går rakt i fällan. *Dagens ETC*, 10 mars.

<https://www.etc.se/inrikes/patrik-sjoebergs-pedofiljaegare-slaar-till-mannen-med-kanelbullar-gaar-rakt-i-faellan> [Hämtad 2022-04-19]

Röstlund Jonsson, Christoffer (2022b). Därför kan pedofiljägarna hänga ut folk - utan att åtalas. *Dagens ETC*, 29 mars.

<https://www.etc.se/inrikes/daerfoer-kan-pedofiljaegarna-haenga-ut-folk-utan-att-aatalas> [Hämtad 2022-04-18]

Schultz, Mårten (2022). Är det tillåtet för en sajt att peka ut pedofiler? *Svenska Dagbladet*. 17 februari. <https://www.svd.se/a/Or2gq3/uppmarksammad-sajt-pekare-ut-pedofiler-ar-det-tillatet> [Hämtad 2022-04-04]

Schreier, Margrit (2012). *Qualitative content analysis in practice*. Los Angeles, [Calif.]: SAGE.

Sjögren, Sara (2022). Pedofiljägarsajt säljs på exekutiv auktion. *Aftonbladet*, 19 oktober. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/4ooV8e/dumpen-se-saljs-pa-exekutiv-auktion-hos-kronofogden> [Hämtad 2022-04-18]

SFS 2017:1068. *Brottsbalk*.

SFS 2017:1136. *Brottsbalk*.

SFS 1949:105. *Tryckfrihetsförordning*.

Svenska Dagbladet (2022). *Välkommen till Svenska Dagbladet*.

<https://kundservice.svd.se/omsvd/> [Hämtat: 2023-04-28]

Sveriges Television (2023). *SVT ägs inte av staten*.

<https://omoss.svt.se/svts-roll/svt-ar-sjalvstandigt-och-oberoende.html> [Hämtat: 2023-04-28]

Tippett, Anna (2022). The rise of paedophile hunters: To what extent are cyber-vigilante groups a productive form of policing, retribution and justice? *Criminology & Criminal Justice*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/17488958221136845>

Trottier, Daniel (2016). Digital Vigilantism as Weaponisation of Visibility. *Philosophy & Technology*. 30, ss.55-72 (2017). <https://doi.org/10.1007/s13347-016-0216-4>

Trulsson, Linnea & Michelsen, Moa (2022). *Det blir inte ett brott förrän ett riktigt barn utsätts*. Kandidatuppsats, Lunds universitet.

<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=9107955&fileOid=9107956> [Hämtat: 2023-05-10]

Wagner, Christina (2022). De hänger ut pedofiler för att stoppa brott. *Norra Halland*, 29 juli.

<https://norrahalland.se/nyheter/de-hanger-ut-pedofiler-for-att-stoppa-brott/30760> [Hämtad 2022-04-18]

Weisburd, David (1988). Vigilantism as community social control: Developing a quantitative criminological model. *Journal of Quantitative Criminology* 4, ss.137-153.

<https://doi.org/10.1007/BF01062870>

Wessman, Jimmy & Lindgren, Therese (2022). #JÄVLAPEDDO. Kandidatuppsats,

Högskolan i Gävle. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1677394/FULLTEXT01.pdf>

[Hämtat: 2023-05-10]